

IEXCEL'26

International Congress on Excellence in Education

ABSTRACT BOOK

Shaping the Future of Education

CONGRESS THEME:
**The future of human and education
in the age of artificial intelligence.**

May 22-24, 2026

Aydın / Türkiye

**VIth INTERNATIONAL
CONGRESS ON EXCELLENCE IN EDUCATION**

Congress Theme

“The future of human and education in the age of artificial intelligence”

**IEXCEL 2026
ABSTRACT BOOK**

With you, “always for the better”

Online Congress

IEXCEL, 2026

May 22-24, 2026/ Türkiye

VIth INTERNATIONAL CONGRESS ON EXCELLENCE IN EDUCATION

ABSTRACT BOOK

6. ULUSLARARASI EĞİTİMDE MÜKEMMELLİK KONGRESİ

ÖZET KİTABI

Editör / Editor:

Prof. Dr. Erkan KIRAL

erkankiral74@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1120-7619

Genel Yayın Yönetmeni: Dr. Erkan KIRAL

Kapak Tasarımı: Dr. Barış ÇAVUŞ

Yayın Tarihi / Publication Date: Haziran 2026 / June 2026

Yayıncı Sertifika No: 76010

ISBN: 978-625-93007-4-0

© ELA Yayıncılık

Zafer Mah., 152 Sokak No: 39 H, Efeler /Aydın

IEXCEL 2026 Bildiri Özetleri Kitabında yer alan tüm bildiriler sözlü bildiri olarak IEXCEL 2026'te ilgili yazar/lar tarafından sunulmuştur. IEXCEL 2023 Bildiri Özetleri kitabında yer alan tüm özetlerinin sorumluluğu ilgili yazar/lara aittir.

All papers in the IEXCEL 2026 Abstracts Book were presented as oral presentations by the relevant author/s at IEXCEL 2026. The responsibility of all abstracts in the IEXCEL 2026 Abstracts Book belongs to the relevant author/s.

Abstracts Referee

Dr. Adem BAYAR, Harran University, Türkiye
Dr. Adem BEYHAN, Ministry Education of Türkiye
Dr. Ayşegül ATALAY, Van Yüzüncü Yıl University, Türkiye
Dr. Barış ÇAVUS, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Beste DINCER, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Bilgen KIRAL, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Burcu ALTUN BIRGUN, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Caner CERECİ, Ministry Education of Türkiye
Dr. Davut ELMACI, Amasya University, Türkiye
Dr. Dilek KIRNIK, Harran University, Türkiye
Dr. Duygu KONAY, Ministry Education of Türkiye
Dr. Erkan KIRAL, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Eşef Hakan TOYTOK, Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Türkiye
Dr. İnci OZTURK ERKOÇAK, Ankara University, Türkiye
Dr. İlknur DURDU, Ministry Education of Türkiye
Dr. Jianfeng YANG, Jiangxi Normal University, China
Dr. Larissa KOZIK, National Academy of Sciences, Belarus
Dr. Mehmet BIRGÜN, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Mehmet ULUTAŞ, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Mehmet MAZLUM, Van Yüzüncü Yıl University, Türkiye
Dr. Nataliya MALAYA, Belorussian State University, Belarus
Dr. Remzi Burçin ÇETİN, Ministry Education of Türkiye
Dr. Sinem KALENDER, Ministry Education of Türkiye
Dr. Tahir YILMAZ, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Temel KALAFAT, Çankırı Karatekin University, Türkiye
Dr. Xiaochuan JIANG, Jiangxi Normal University, China

Honorary Presidents of Congress

Dr. Bülent Kent
Aydın Adnan Menderes University, Türkiye

Dr. Mustafa Kasım Karahocagil
Kırşehir Ahi Evran University, Türkiye

Congress President

Bilgen KIRAL Aydın Adnan Menderes University, Türkiye

Congress Coordinators

Dr. Erkan Kırıl, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Mehmet Ulutaş, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Barış Çavuş, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye

Organizing Committee Members

Dr. Adem Bayar, Harran University, Türkiye
Dr. Adem Beyhan, Ministry Education of Türkiye
Dr. Ayşe Elitok Kesici, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Ayşe Öztürk Samur, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Ayşegül Atalay, Van Yüzüncü Yıl University, Türkiye
Dr. Berkay Çelik, Ministry Education of Türkiye
Dr. Bertan Akyol, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Beste Dinçer, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Betül Altay, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Bilgen Kırıl, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Burak Feyzioğlu, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Burcu Altun Birgün, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Caner Cereci, Ministry Education of Türkiye
Dr. Davut Elmacı, Amasya University, Türkiye
Dr. Dilek Kırnık, Harran University, Türkiye
Dr. Durmuş Özbaşı, Çanakkale Onsekiz Mart University, Türkiye
Dr. Duygu Konay, Ministry Education of Türkiye
Dr. Ebru Oğuz, Mimar Sinan Güzel Sanatlar University, Türkiye
Dr. Emrah Hiğde, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Erkan Kırıl, President of The Organizing Committee, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Ertuğ Can, Kırklareli University, Türkiye
Dr. Eşef Hakan Toytok, Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Türkiye
Dr. Ferah Güçlü, Ministry Education of Türkiye
Dr. Fulya Torun, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Gökhan Aksu, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Hamit Özen, Eskişehir Osmangazi University, Türkiye
Dr. Hamza Yakar, Kırşehir Ahi Evran University, Türkiye
Dr. Hüseyin Şimşek, Kırşehir Ahi Evran University, Türkiye
Dr. İlknur Durdu, Ministry Education of Türkiye
Dr. İsa Bahat, Kırşehir Ahi Evran University, Türkiye
Dr. Kadriye Funda Nayir Ekiz, Ağrı İbrahim Çeçen University, Türkiye
Dr. Kerim Gündoğdu, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Kürşad Yılmaz, Dumlupınar University, Türkiye
Dr. Lütfi Budak, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Mehmet Altın, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Mehmet Birgün, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Mehmet Mazlum, Van Yüzüncü Yıl University, Türkiye
Dr. Mehmet Taha Eser, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Mehmet Ulutaş, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Meltem Çengel Schoville, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Meltem Yalın Uçar, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Mine Bayar, Harran University, Türkiye
Dr. Muhammed Eken, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Mustafa Erdem, Kırşehir Ahi Evran University, Türkiye
Dr. Necati Cemaloğlu, Gazi University, Türkiye
Dr. Nilgün Yenice, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Nuri Baloğlu, Kırşehir Ahi Evran University, Türkiye

Dr. Nurtaç Üstündağ Kocakuşak, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Osman Tayyar Çelik, İnönü University, Türkiye
Dr. Ömer Cem Karacaoğlu, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Özgür Bolat, Özgür Bolat Özel Eğitim Ve Ltd. Şti., Türkiye
Dr. Özgür Kıran, Samsun University, Türkiye
Dr. Pınar Yengin Sarpkaya, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Ruhi Sarpkaya, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Ruken Akar Vural, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Saadet Kuru Çetin, Muğla Sıtkı Koçman University, Türkiye
Dr. Serhan Uluhan, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Servet Atik, İnönü University, Türkiye
Dr. Sinem Kalender, Ministry Education of Türkiye
Dr. Sultan Baysan, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Sultan Selen Kula, Kırşehir Ahi Evran University, Türkiye
Dr. Şenol Sezer, Ordu University, Türkiye
Dr. Temel Kalafat, Çankırı Karatekin University, Türkiye
Dr. Tuncer Fidan, Alanya Alaaddin Keykubat University, Türkiye
Dr. Uğur Akın, Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Dr. Ümit Kahraman, Bilecik Şeyh Edebali University, Türkiye
Dr. Yalçın Özdemir, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Yusuf Gidiş, Ministry Education of Türkiye
Dr. Yusuf Polat, Sanko University, Türkiye
Dr. Yusuf Ziya Olpak, Kırşehir Ahi Evran University, Türkiye
Dr. Zeynep Akkuş Çutuk, Trakya University, Türkiye
Dr. Zeynep Eren, Sinop University, Türkiye
Res. Asst. Hilal İstanköylü, Kırklareli University, Türkiye
Science Expert. Anıl Kösehançlı, Novaprim Grup Yazılım Danışmanlık Eğitim Proje Sanayi Ve Ticaret Ltd. Şti., Türkiye
Science Expert. Dilek Tanrıseven, Ministry Education of Türkiye
Science Expert. İnci Öztürk Erkoçak, Ankara University, Türkiye
Science Expert. Kadriye Çetin, Ministry Education of Türkiye
Science Expert. Mustafa Çetin, Ministry Education of Türkiye
Science Expert. Orhan Bayraktar, Ministry Education of Türkiye
Instructor. Pelin Fulya Torun, Ministry Education of Türkiye
Mechanical Engineer. Gökalp Yılmaz, Ovg Makine, Türkiye
Note: Our Organizing Committee Members are listed alphabetically according to their names.

International Organizing Committee Members

Dr. Adriana Denisa Manea, Babeş-Bolyai University, Romania
Dr. Alejandro J. Gallard, Florida State University, USA
Dr. Aleksandra Pejatovic, University of Belgrade, Serbia
Dr. Alexios Mastrogiannis, University of Patras, Greece
Dr. Ali H. Raddaoui, University of Wyoming, Tunisia
Dr. Alicia García-Holgado, University of Salamanca, Spain
Dr. Antoinette J. Muntjewerff, Amsterdam University, Netherlands
Dr. Antonis Lionarakis, Hellenic Open University, Greece
Dr. Augustyn Bańka, Nicolaus Copernicus University, Poland
Dr. Augusto Macalalag, Arcadia University, USA
Dr. Boriss Misnevs, Transport and Telecommunication Institute, Latvia
Dr. Carlos Machado, Vrije Universiteit, Belgium
Dr. Carmencita L. Castolo, Polytechnic University, Philippines
Dr. Charlie Russo, University of Dayton, USA
Dr. Corinne Brion, University of Dayton, USA
Dr. Dana L. Zeidler, University of South Florida, USA
Dr. Danièle Moore, Simon Fraser University, Canada
Dr. Danny Bernard Martin, University of Illinois at Chicago, USA
Dr. Debasis Mahapatra, Sambalpur University, India
Dr. Demetrios G. Sampson, University of Piraeus, Greece
Dr. Ezendu Ariwa, Metropolitan University, United Kingdom
Dr. Gillian Roehrig, University of Minnesota, USA
Dr. Harold Bekkering, University of Nijmegen, Netherlands
Dr. Heba Eldeghaidy, American University in Cairo, Egypt
Dr. Heli Ruokamo, University of Lapland, Finland
Dr. Jianfeng Yang, Jiangxi Normal University, China
Dr. Joseph Johnson, Mercyhurst University, USA
Dr. Kamala Qahraman, Baku State University, Azerbaijan
Dr. Kristian Adi Putra, Universitas Sebelas Maret, Indonesia
Dr. Larissa Kozik, National Academy of Sciences, Belarus
Dr. Leena Vainio, eLearning Centre, Finland
Dr. Liliana Ezechil, University of Piteşti, Romania
Dr. Lorella Terzi, Roehampton University, United Kingdom
Dr. Margaret Sands, Nottingham University, United Kingdom
Dr. Marie J. Myers, Queen's University, Canada
Dr. Mateja Bubić, University of Zagreb, Croatia
Dr. Min Jou, National Taiwan Normal University, Taiwan
Dr. Modafar Ati, Abu Dhabi University, United Arab Emirates
Dr. Mohamed Abolgasem Artemimi, Zawia Engineering College, Libya
Dr. Mohamed Dawabsheh, Arab American University, Palestine
Dr. Mohd Roslan Rosnon, University Putra Malaysia, Malaysia
Dr. Natalia Rzhnevskaya, Pereyaslav-Khmelnytsky State Pedagogical University, Ukraine
Dr. Natalija Lepkova, Vilnius Gediminas Technical University, Lithuania
Dr. Natalya Vladimirovna Malaya, Belorussian State University, Belarus
Dr. Natasa Angeloska Galevska, University Ss. Cyril and Methodius, Macedonia
Dr. Nigel Bagnall, The University of Sydney, Australia

Dr. Nikos Terzis, Aristotle University of Thessaloniki, Greece
Dr. Nino Kandelaki, Tbilisi State Medical University, Georgia
Dr. Olcay Yavuz, Southern Connecticut State University, USA
Dr. Ramadan Eyyam, Eastern Mediterranean University, Turkish Republic of Northern Cyprus
Dr. Ramesh C. Sharma, Dr. B. R. Ambedkar University, India
Dr. Recka Liljana, Eqrem Cabej University, Albania
Dr. Ricardo Lozano, Texas A&M International University, USA
Dr. Rositsa Doneva, Paisii Hilendarski University of Plovdiv, Bulgaria
Dr. Rozhan M. Idrus, University Sains, Malaysia
Dr. Santosh Panda, Indira Gandhi National Open University, India
Dr. Sharif H. Guseynov, Transport and Telecommunication Institute, Latvia
Dr. Simon Stobart, University of Teesside, United Kingdom
Dr. Steve Wheeler, University of Plymouth, United Kingdom
Dr. Tanja Betz, Goethe University, Germany
Dr. Valentina Dagiene, Institute of Data Science and Digital Technologies, Lithuania
Dr. Valerya Sokolchik, Belarusian Medical Academy of Postgraduate Education, Belarus
Dr. Violeta Mircheva, St. Kliment Ohridski University of Sofia, Bulgaria
Dr. Vüsale Ismayilova, Nakhchivan State University, Nakhchivan
Dr. Xibin Han, Tsinghua University, China
Dr. Xiaochuan Jiang, Jiangxi Normal University, China
Dr. Zdena Lustigova, Charles University, Czech Republic

Science Committee

Dr. Abdurrahman Ilgan, Educator–Author, Türkiye
Dr. Adem Bayar, Amasya University, Türkiye
Dr. Adem Beyhan, Ministry of Education of Türkiye, Türkiye
Dr. Adil Aslan Öztürk, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Ahmet Ok, Middle East Technical University, Türkiye
Dr. Ahmet Pehlivan, Cyprus International University, Turkish Republic of Northern Cyprus
Dr. Ali Balcı, Educator–Author, Türkiye
Dr. Ali Çetin, Siirt University, Türkiye
Dr. Ali Çulha, Ministry of Education of Türkiye, Türkiye
Dr. Ali Derya Atik, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Ali Güneş, Istanbul Aydın University, Türkiye
Dr. Ali İlker Kurt, Ministry of Education of Türkiye, Türkiye
Dr. Ali Rıza Erdem, Pamukkale University, Türkiye
Dr. Ali Serdar Sağkal, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Ali Şimşek, Anadolu University, Türkiye
Anıl Köşhancı, Novaprime Grup Yazılım Danışmanlık Eğitim Proje Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti., Türkiye
Dr. Asuman Seda Saraçalıoğlu, Educator–Author, Türkiye
Dr. Aycan Çiçek Sağlam, Muğla Sıtkı Koçman University, Türkiye
Dr. Ayşegül Atalay, Van Yüzüncü Yıl University, Türkiye
Dr. Ayşe Öztürk Samur, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Barış Çavuş, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Başak Coşkun, Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Türkiye
Dr. Berkay Çelik, Ministry of Education of Türkiye, Türkiye
Dr. Bertan Akyol, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Beste Dinçer, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Betül Altay Öztürk, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Bilgen Kırıl, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Burak Feyzioğlu, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Burcu Altun Birgün, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Burcu Akkaya Köçekçi, Ministry of Education of Türkiye, Türkiye
Dr. Büşra Bozanoğlu, Ministry of Education of Türkiye, Türkiye
Dr. Cemal İyem, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Canay Karcı Aktaş, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Caner Cereci, Ministry of Education of Türkiye, Türkiye
Dr. Davut Elmacı, Amasya University, Türkiye
Dr. Didem Güven, İstanbul Medipol University, Türkiye
Dr. Dilek Kırnık, Harran University, Türkiye
Dr. Durmuş Özbaşı, Çanakkale Onsekiz Mart University, Türkiye
Dr. Duygu Konay, Ministry of National Education, Türkiye
Dr. Ebru Oğuz, Mimar Sinan University, Türkiye
Dr. Elif Aladağ, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Emine Demiray, Anadolu University, Türkiye
Dr. Emine Kolaç, Anadolu University, Türkiye
Dr. Emrah Hiğde, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Emre Dinçer, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye

Dr. Erkan Kır al, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Ertuğ Can, Kırklareli University, Türkiye
Dr. Esef Hakan Toytok, Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Türkiye
Dr. Esmahan Ağaoğlu, Anadolu University, Türkiye
Dr. Esra Yıldız, Atatürk University, Türkiye
Dr. Fatoş Silman, Near East University, Turkish Republic of Northern Cyprus
Dr. Ferah G    , Ministry of Education of Türkiye, Türkiye
Dr. Feyzi Uluğ, Gazi University, Türkiye
Dr. Fırat Kıyas Birel, Dicle University, Türkiye
Dr. Fulya Torun, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Kadriye Funda Nayir, Ağı İbrahim    en University, Türkiye
Gökalp Yılmaz, OVM Makine, Türkiye
Dr. Gökhan Aksu, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Gökhan Arastaman, Hacettepe University, Türkiye
Dr. Gonca Telli Yamamoto, Maltepe University, Türkiye
Dr. Hamza Yakar, Kırşehir Ahi Evran University, Türkiye
Dr. Halil Kıymaz, Rollins College, USA
Dr. H. Ferhan Odabaşı, Anadolu University, Türkiye
Dr. Hamit  zen, Eskişehir Osmangazi University, Türkiye
Dr. Hayriye Koç Ba ara, Sakarya University, Türkiye
Dr. Hilal Aktamış, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Hüseyin Serin, İstanbul University, Türkiye
Dr. Hüseyin şimşek, Kırşehir Ahi Evran University, Türkiye
Dr. İlknur Durdu, Ministry of Education of Türkiye, Türkiye
Dr. İlknur İstif i, Anadolu University, Türkiye
Dr. İneyet Pehlivan Aydın, Ankara University, Türkiye
Dr. İnci  zt rk Erkoçak, Ankara University, Türkiye
Dr. İrfan Erdoğ n, İstanbul University, Türkiye
Dr. İsa Bahat, Kırşehir Ahi Evran University, Türkiye
Dr. İ. Hakkı Mirici, Hacettepe University, Türkiye
Dr. Kasım Karakütük, Ankara University, Türkiye
Dr. Kerim G ndoğ du, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Kısmet Deliveli, Muğla Sıtkı Koçman University, Türkiye
Dr. K r ad Yılmaz, Kütahya Dumlupınar University, Türkiye
Dr. Levent Yiğittepe, Karamanoğlu Mehmetbey University, Türkiye
Dr. L tf  Budak, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Mahmut Polatcan, Karabük University, Türkiye
Dr. Mavi Akkaya Yılmaz, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Mehmet Ali Hamedoğlu, Sakarya University, Türkiye
Dr. Mehmet Altın, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Mehmet Birgün, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Mehmet  ağlar, Near East University, Turkish Republic of Northern Cyprus
Dr. Mehmet Katrancı, Kırıkkale University, Türkiye
Dr. Mehmet Kesim, Anadolu University, Türkiye
Dr. Mehmet Korkmaz, Gazi University, Türkiye
Dr. Mehmet Taha ESER, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Mehmet Ulutaş, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Meltem  engel Schoville, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Meltem Yalın Uçar, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye

Dr. Meral Aksu, Middle East Technical University, Türkiye
Dr. Merih Taşkaya, Akdeniz University, Türkiye
Dr. Metin Işık, Kırşehir Ahi Evran University, Türkiye
Dr. Muhammed Eken, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Muhammet Mehmet Mazlum, Van Yüzüncü Yıl University, Türkiye
Dr. Murat Özdemir, Hacettepe University, Türkiye
Dr. Murat Taşdan, Kafkas University, Türkiye
Dr. Mustafa Akkaya, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Mustafa Caner, Akdeniz University, Türkiye
Dr. Mustafa Erdem, Kırşehir Ahi Evran University, Türkiye
Dr. Müslime Güneş, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Nazan Doğruer, Eastern Mediterranean University, Turkish Republic of Northern Cyprus
Dr. Necati Cemaloğlu, Gazi University, Türkiye
Dr. Necmi Gökyer, Fırat University, Türkiye
Dr. Nergüz Bulut Serin, European University of Lefke, Turkish Republic of Northern Cyprus
Dr. Nermin Koruklu, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Nezahat Güçlü, Gazi University, Türkiye
Dr. Nilgün Yenice, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Nuray Türker, Karabük University, Türkiye
Dr. Nuri Baloğlu, Kırşehir University, Türkiye
Dr. Nuri Karasakaloğlu, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Nurtaç Üstündağ Kocakuşak, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Oğuz Serin, European University of Lefke, Turkish Republic of Northern Cyprus
Dr. Olcay Yavuz, Southern Connecticut State University, USA
Dr. Osman Tayyar Çelik, İnönü University, Türkiye
Dr. Özgür Bolat, Özgür Bolat Eğitim Ltd. Şti., Türkiye
Dr. Özgür Batur, Girne American University, Turkish Republic of Northern Cyprus
Dr. Özgür Kıran, Ondokuz Mayıs University, Türkiye
Dr. Pınar Arslan, Ministry of Education of Türkiye, Türkiye
Dr. Pınar Ayyıldız, Ankara Medipol University, Türkiye
Dr. Pınar Yengin Sarpkaya, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Ruhi Sarpkaya, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Ramazan Ertürk, Ministry of Education of Türkiye, Türkiye
Dr. Recep Demirci, Gazi University, Türkiye
Dr. Refik Balay, Kırşehir Ahi Evran University, Türkiye
Dr. Remzi Burçin Çetin, Ministry of Education of Türkiye, Türkiye
Dr. Rukiye Aydoğan, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Saadet Kuru Çetin, Muğla Sıtkı Koçman University, Türkiye
Dr. Selahattin Gelbal, Hacettepe University, Türkiye
Dr. Semra Mirici, Gazi University, Türkiye
Dr. Şenol Sezer, Ordu University, Türkiye
Dr. Servet Atik, İnönü University, Türkiye
Dr. Serhan Uluşan, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Sultan Baysan, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Sultan Selen Kula, Kırşehir Ahi Evran University, Türkiye
Dr. Tarık Totan, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Temel Kalafat, Çankırı Karatekin University, Türkiye
Dr. Tahir Yılmaz, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Tuncay Akçadağ, Fatih Sultan Mehmet Vakıf University, Türkiye

Dr. Tuncer Fidan, Alanya Alaaddin Keykubat University, Türkiye

Dr. Türker Kurt, Gazi University, Türkiye

Dr. Uğur Akın, Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye

Dr. Ümit Kahraman, Bilecik Şeyh Edebali University, Türkiye

Dr. Ümmühan Aslan, Bilecik University, Türkiye

Dr. Ufuk Tanyeri, Ankara University, Türkiye

Note: Our Scientific Committee Members are listed alphabetically according to their names.

IT Committee

Dr. Mehmet Ulutaş, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye

Dr. Berkay Çelik, Ministry of Education of Türkiye, Türkiye

Instructor Ali Aktaş, Association for Excellence in Education

EXCEL 2026 MANY THANK

KEYNOTE SPEAKER

Presentation Title: The Future of Humanity and Education in the Age of Artificial Intelligence

Dr. Bilgen Kırıl
Aydın Adnan Menderes University, Türkiye

INVITED SPEAKERS

Presentation Title: Towards the Digitally Sustainable European Teacher: Rethinking Competences in the Age of AI and Sustainability

Dr. Filiz Keser Aschenberger
University for Continuing Education Krems, Austria

Presentation Title: Artificial Intelligence in Education: Uses and Its Impact on the Future of Education

Dr. Çelebi Uluyol
Gazi University, Türkiye

Presentation Title: Artificial Intelligence and Education: Global Trends, Ethical Debates, and Teacher Roles

Dr. Ahmet Berk Üstün
Bartın University, Türkiye

PANELS

PANEL 1: Is the National Education Academy a Solution or a New Problem Area?

Dr. Adem Beyhan, Ministry of Education, Türkiye
Dr. Tuncay Akçadağ, Dicle University, Türkiye
Dr. Nilay T. Bümen, Ege University, Türkiye
Dr. Funda Nayır, Ağrı İbrahim Çeçen University, Türkiye
Dr. Devrim Akgündüz, İstanbul Aydın University, Türkiye

PANEL 2: The Practical Implications of the Türkiye Century Education Model

Dr. Kerim Gündoğdu, Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
Dr. Hasan Özdemir, Ministry of Education, Türkiye
Dr. Derya Duygu Tanrikulu, Ministry of Education, Türkiye
Dr. Fatma Avcı, Ministry of Education, Türkiye
Dr. Serkan Pelen, Ministry of Education, Türkiye

WORKSHOP

Workshop: Artificial Intelligence for Teachers and Students: Opportunity or Threat?

Dr. Süleyman Sadi Seferoğlu, Educator–Author, Türkiye
Dr. Betül Aydın, Eskişehir Osman Gazi University, Türkiye

IEXCEL 2026 ABSTRACTS

Abstract num.	Abstract Title and Author/s	Page
2601	Bridging Software Logic and Physical Reality: A Holistic Framework for Educational Robotics and Hardware Prototyping Ergin Kanıt	1
2302	Yapay Zeka Çağında Eğitimde Dönüşüm: Kişiselleştirilmiş Öğrenme ve Etik Paradigmalara Yönelik Bir Projeksiyon..... Öznur Gökşen Dinç	2
2603	Üniversite Öğrencilerinde Yapay Zekâ Destekli Öz-Düzenlemeli Öğrenme ile Bireysel Yaratıcılık Arasındaki İlişki..... Özkan Özbay	3
2604	Yapay Zekâ Ve Eğitim: Post-Hümanist Ontolojiler..... Vildan Doğanay	4
2605	Dijital Sokrates: Yapay Zekâ Destekli Eğitimde Eleştirel Düşüncenin Sürdürülebilirliği ve Etik Sınırlar..... Vildan Doğanay	5
2606	Yapay Zeka Çağında Felsefenin İnsana ve Topluma Etkisi..... Gülşah Özçelik	6
2607	Öğretmen Adaylarının Bireysel Yenilikçilik Profillerinin Yaratıcılık Üzerindeki Farklılaşan Rolü..... Ali Derya Atık Nilgün Yenice	7
2608	Kıdemi Yüksek Öğretmenler Açısından Yapay Zekâ Çağında Öğretmenlik..... Veda Yar Yıldırım	8
2609	Öğretmen Adayları Yapay Zekâ Dönemine Ne Kadar Hazırlar?..... Veda Yar Yıldırım	9
2610	Bilim Müzeleri Gezisi Eğitim Programına Katılan Öğrencilerin Uluslararası Deneyiminin Eğitsel ve Sosyolojik Değerlendirmesi..... Ömer Cem Karacaoğlu Berrin Gümüş Demet Karacaoğlu	10

2611	Öğretmen Eğitiminde Kapsayıcı ve Dışlayıcı Öğretim Üyesi Uygulamaları.....	11
	Ömer Cem Karacaoğlu	
2612	Eğitim Yönetiminde Dijital Dönüşüm ve Liderlik	12
	Filiz Çalık	
	Adem Yurdunkulu	
2613	Okul Müdürlerinin Etik Liderlik Davranışları ile Öğretmenlerin İş Motivasyonu Arasındaki İlişki.....	13
	Murat Ayvaz	
2614	Türkiye'de Eğitim Politikaları: Dört Milli Eğitim Bakanının Karşılaştırmalı Analizi (2016- 2026).....	14
	Tuğçe Issier	
	Ezgi Önüt	
	Bilgen Kırıl	
2615	Farklılaştırılmış Denetim ve Öğretmen Gelişimi Üzerine Eylem Araştırması.....	15
	Neşem Erkoç	
	Pınar Yengin Sarpkaya	
2616	Mesleki ve Teknik Eğitimde Yapay Zekâ Kullanımı: Bir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Örneği.....	16
	Selman Gökçe	
	Şemsettin Atayoğlu	
	Ümit Örnek	
	Semra Taş	
	Orhan Telsiz	
	Hüseyin Akyürek	
2617	Lise Yöneticilerinin Yapay Zekâ Hakkındaki Görüşleri.....	17
	Ahmet Sarınoğlu	
	Mehmet Ulutaş	
2618	Okul Yöneticilerinin Yönetim Süreçlerine İlişkin Mükemmel Liderlik Düzeyleri.....	18
	Oğuzhan Altun	
	Erkan Kırıl	
2619	Okul Yöneticilerinin DYS ve BELGENET EBYS'nin Kullanışlılığına İlişkin Görüşleri.....	19
	Hüseyin Kocabaşoğlu	
	Mehmet Altın	
2620	Brezilya Eğitim Sisteminde Okul Temelli Beslenme Programlarının Uygulanması.....	20
	Ayşe Ezer Soysal	
	Çiğdem Apaydın	

2621	Lise Öğrencileri İçin Yengeç Sepeti Sendromu Ölçeği: Bir Ölçek Uyarlama Çalışması.....	21
	Sevgi Özçetin	
	Nil Aksu	
	Emine Altınsoy	
	Barış Çavuş	
	Ruhi Sarpkaya	
2622	Okul Yönetiminde Vizyoner Liderlik.....	22
	Erkan Kıral	
	Orhan Bayraktar	
2623	Eğitim Müfettişlerinin Öğretimsel Liderlik Rollerini.....	23
	Erkan Kıral	
	Hüseyin Mumcu	
2624	Okul Yönetiminde Süper Liderlik.....	24
	Erkan Kıral	
	Çiğdem Etçi	
2625	Okul Öncesi Dönemde Duygu Dostu Okul Kavramı.....	25
	Hilal Gül Sencar	
	Çiğdem Apaydın	
2626	Okul Müdürlerinin Gözünden Ders Denetimi ve Mesleki Gelişim.....	26
	Adem Beyhan	
	Ogün Bilge	
2627	Asya Ülkelerinin Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırılması.....	27
	Tuğçe Issier	
	Erkan Kıral	
2628	Avrupa Ülkelerinin Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırılması.....	28
	Ezgi Önüt	
	Erkan Kıral	
2629	Yanlı Maddeler Üzerinden DMF Yöntemlerinin Karşılaştırılması: Fen Bilimleri Testi Örneği.....	29
	Ersin Yıldırım	
	Bayram Çetin	
2630	Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde Fen Bilimleri Alan Becerilerinin İncelenmesi.....	30
	Gökçen Akyıldırım	
2631	Sosyobilimsel Akıl Yürütmenin Fen Okuryazarlığı Bağlamında İncelenmesi.....	31
	Ümmü Arife Oyamak	
	Hediye Can	

2632	Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Eğitimde Yapay Zeka Kullanımına İlişkin Algıları ve Etik Değerlendirmeleri.....	32
	Gamze Aksoy Nilgün Yenice	
2633	Fen Eğitiminde “Motivasyon ve Yaratıcılık” Konularında Yapılan Çalışmaların Bibliyometrik Analizi.....	33
	Zafer Atay Hilal Aktamış	
2634	Film Afişleri Üzerine Göstergebilimsel Çözümlemeler.....	34
	Ahu Simla Değerli Seda Kurnaz	
2635	Dadaizm ve Marcel Duchamp.....	35
	Ahu Simla Değerli Gazi Gürbüz	
2636	Barok Döneminde Yapay Işığın Caravaggio Eserlerine Yansıması.....	36
	Ahu Simla Değerli Irem Nur Birmo	
2637	Art Nouveau Sanat Hareketi Çerçevesinde Gustav Klimt Ve Alphonse Mucha Eserleri.....	37
	Ahu Simla Değerli Reyhan Demir Övez Ezgi Kıvrak Cesur	
2638	Çoklu Zekâ Kuramına göre Tasarlanmış Görsel Sanatlar Dersinin Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi.....	38
	Gülderen Hanım Aysal Mehmet Altın	
2639	Postdijital Estetik Bağlamında Çağdaş Sanatta Nesne, Mekan ve Mükemmellik Söylemi...	39
	Reyhan Demir Övez Ahu Simla Değerli	
2640	Yapay Zeka Görsellerinin Gerçeklikle Karıştırılması: Lise Öğrencilerinde Farkındalık Düzeyine Yönelik Bir Araştırma.....	40
	Ekin Dönmez Erkan Kıral	
2641	Afet Zamanlarında Dijital Gönüllülük.....	41
	Ömer Cem Karacaoğlu	
2642	Matematik Öğretmenlerinin 9. Sınıf Matematik Ders Kitabına Yönelik Görüşleri	42
	Ogün Bilge	

2643	Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihsel ve Kuramsal Yapısı: Mersin İli Örneği.....	43
	Selman Gökçe Ramazan Yılmaz Orhan Telsiz	
2644	Yapay Zekâ Destekli Müzik Üretiminin Müzik Eğitimi Üzerindeki Etkileri: Yaratıcılık ve Öznelik Tartışması.....	44
	Tuba Gürbüz	
2645	Özel Eğitim Meslek Okullarında Türkçe Öğretim Programının Okuma Yazma Bilmeyen Öğrenciler Açısından Değerlendirilmesi: Öğretmen Görüşleri.....	45
	Emine Kökçü Aydın	
2646	Siber Dünyada Eğitim.....	46
	Şeyma Gökçe Lenk	
2647	Evli Bireylerde Informal Farkındalık (Mindfulness) Uygulamalarının Evlilik İlişkisine Etkileri: Nitel Bir Çalışma.....	47
	Çiğdem Gülden	
2648	İnsomnia (Uykusuzluk) İle İlgili Yayımlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi.....	48
	Çiğdem Gülden	
2649	Biophysics in the Age of Artificial Intelligence: The Science Shaping the Physicians of the Future.....	49
	Serap Oktay	
2650	İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Tutumlarının İncelenmesi.....	50
	Rümeysa Güyen	
2651	İlkokul Öğrencilerinin Fende Yeterlik İnançları İle Fen Bilimlerine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	51
	Uğur Demir	
2652	7. Sınıf Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Nitel Bir Araştırma.....	52
	Özlem Sert Mustafa Akkaya Elif Aladağ	
2653	Seyahatnamelerde Geçen Şehirlerin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılması.....	53
	İlhami Sarıçam	
2654	7. Sınıf Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Becerisine İlişkin Algıları.....	54
	Selim Toy Mustafa Akkaya	

2655	Üretken Yapay Zekânın Çevrimiçi Öğrenme ve Uzaktan Eğitimde Kullanımına Yönelik Bir Meta-Sentez (2023–2025).....	55
	Zehra Lüy Funda Bakırcı Ayşe Yılmaz	
2656	English-Medium Instruction in European Universities: A Document-Based Review of Current Trends and Policy Discussions.....	56
	Mehmet Birgün	
2657	Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâ Kullanım Alışkanlıkları, Görüşleri ile Okuryazarlık ve Tutum Düzeyleri	57
	Zümrüt Koşan Burcu Oğuz Derya Akbaş	

**VI. ULUSLARARASI EĞİTİMDE MÜKEMMELLİK
KONGRESİ**

BİLDİRİ ÖZETLERİ

Bildiri özetlerinde yazarın yanında yer alan * işareti söz konusu yazarın sorumlu yazar olarak bildiriye IEXCEL'26 kongre sistemine yüklediğini göstermektedir.

EXCEL 2026 MANY THANKS!

Bridging Software Logic and Physical Reality: A Holistic Framework for Educational Robotics and Hardware Prototyping

Ergin Kanıt

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği, Milli Eğitim Bakanlığı

Abstract

The integration of physical computing and educational robotics into Information and Communication Technology (ICT) curricula represents a paradigm shift from theoretical instruction to applied, experiential learning. This paper examines the pedagogical impact of utilizing programmable microcontrollers, diverse sensor networks, and electromechanical actuators as foundational tools for fostering algorithmic and computational thinking. Rather than focusing on isolated end-products, this study proposes a comprehensive "learning-by-doing" framework wherein students engage in the continuous, iterative processes of circuit design, logic formulation, and technical troubleshooting. By transitioning abstract computational concepts into tangible robotic behaviors, learners develop robust spatial reasoning and adaptive problem-solving capabilities. Observations indicate that a generalized approach to hardware prototyping not only solidifies technical proficiency but also cultivates self-directed learning and intrinsic motivation within STEM environments. Ultimately, this paper outlines a scalable pedagogical model for educators to seamlessly embed open-ended robotics into their instructional practices, empowering students to construct their own knowledge through direct physical interaction with technology.

Keywords: Educational Robotics, Physical Computing, Algorithmic Thinking, Experiential Learning, STEM Education.

Yapay Zeka Çağında Eğitimde Dönüşüm: Kişiselleştirilmiş Öğrenme ve Etik Paradigmalara Yönelik Bir Projeksiyon

Öznur Gökşen Dinç

Yenilik ve Eğitim Teknolojileri, Osmaniye İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Özet

21. yüzyılın en büyük teknolojik kırılmalarından biri olan Yapay Zekâ (YZ), eğitim sistemlerinin temel yapı taşlarını yeniden şekillendirmektedir. Bu çalışma, "Yapay Zekâ Çağında Eğitimin Geleceği" teması çerçevesinde, YZ teknolojilerinin öğrenme süreçlerine entegrasyonunu, sunduğu fırsatları ve beraberinde getirdiği pedagojik riskleri incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında, özellikle Adaptif Öğrenme Sistemleri (ALS) ve Üretken Yapay Zekâ (GenAI) araçlarının öğrenci başarısı üzerindeki etkileri literatür taraması ve güncel uygulama örnekleri üzerinden analiz edilmiştir. Kişiselleştirilmiş Öğrenme YZ algoritmalarının, her öğrencinin bilişsel hızına ve ilgi alanına göre müfredatı anlık olarak nasıl optimize edebileceği çalışmanın odak noktasıdır. Ek olarak öğretmen rolünün bilgi aktarıcısından "öğrenme mentörlüğü" ve "teknoloji küratörlüğü"ne geçiş sürecinin üzerinde durulmaktadır. Algoritmik önyargılar, veri gizliliği ve akademik dürüstlük kavramlarının YZ bağlamında yeniden tanımlandığı etik ve değerler eğitimi ile bağlamına değinilmiştir. Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği kullanılarak kurgulanmıştır. Dünya genelinde öncü eğitim kurumlarının YZ kullanım stratejileri ve yayınlanan güncel raporlar (UNESCO, OECD vb.) sentezlenerek gelecek on yıla dair bir eğitim projeksiyonu sunulmuştur. Araştırmalar YZ'nin eğitimde fırsat eşitliğini artırma potansiyeline sahip olduğunu ancak dijital uçurumun derinleşmesi riskini de barındırdığını göstermektedir. Geleceğin eğitim modellerinde, "insan-makine iş birliği" (Human-AI Collaboration) modelinin merkeze alınması ve müfredatların eleştirel düşünme, yaratıcılık ve duygusal zekâ gibi "insana özgü" yetkinlikleri önceleyecek şekilde revize edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Eğitimde Mükemmellik, Kişiselleştirilmiş Öğrenme, Geleceğin Eğitimi, Etik.

Üniversite Öğrencilerinde Yapay Zekâ Destekli Öz-Düzenlemeli Öğrenme ile Bireysel Yaratıcılık Arasındaki İlişki

Özkan Özbay

Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi, Artvin Çoruh Üniversitesi

Özet

Üretken yapay zekâ araçlarının yükseköğretimde giderek daha fazla kullanılması, öğrencilerin öğrenme süreçlerini yönetme biçimlerini değiştirmektedir. Öğrenme süreçlerindeki bu değişim, yapay zekânın yalnızca öğrenme verimliliği üzerindeki etkileriyle değil, yaratıcılık gibi üst düzey bilişsel süreçlerle ilişkisi açısından da incelenmesini gerekli kılmaktadır. Buradan hareketle araştırmada, üniversite öğrencilerinin yapay zekâ destekli öz-düzenlemeli öğrenme düzeyleri ile bireysel yaratıcılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Nicel araştırma yaklaşımı kapsamında ilişkisel tarama deseniyle yürütülen araştırmaya, bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 505 üniversite öğrencisi katılmıştır. Veriler, Kişisel Bilgi Formu, Bireysel Yaratıcılık Ölçeği ve Yapay Zekâ Destekli Öz-Düzenlemeli Öğrenme Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Bulgular, bireysel yaratıcılık puanları ile yapay zekâ destekli öz-düzenlemeli öğrenme toplam puanı ve alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadığını göstermiştir. Buna karşılık, yaş ile yapay zekâ destekli öz-düzenlemeli öğrenmenin bazı alt boyutları arasında düşük düzeyde pozitif yönde ilişkiler saptanmıştır. Sonuç olarak bulgular, yapay zekâ kullanımının öğrencilerin öğrenme süreçlerini düzenleme ve akademik verimliliklerini destekleme açısından işlevsel olabileceğini ancak bireysel yaratıcılığı doğrudan geliştiren bir unsur olarak değerlendirilmemesi gerektiğini göstermektedir. Bu nedenle, yükseköğretimde yapay zekâ entegrasyonunun yalnızca araç kullanımına dayalı biçimde değil, yaratıcı düşünme, eleştirel sorgulama ve özgün üretimi destekleyen pedagojik yaklaşımlarla yapılandırılması önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ destekli öğrenme, öz-düzenlemeli öğrenme, bireysel yaratıcılık, üretken yapay zekâ

Yapay Zekâ ve Eğitim: Post-Hümanist Ontolojiler

Vildan Doğanay

Felsefe, Atatürk Üniversitesi

Özet

Yapay zekâ çağında insanın ve eğitimin geleceği, klasik hümanist paradigmaların ötesine geçen yeni ontolojik sorgulamalarla şekillenmektedir. Hümanizm, insanı merkeze alan bilgi ve değer sistemlerini uzun süre boyunca eğitimin temel referansı olarak kabul etmiştir. Ancak post-hümanist düşünce, bu merkeziliği sorgulayarak insanın yanında teknolojik varlıkların da özneleştiği yeni bir ontolojik düzlem önermektedir. Bu bağlamda yapay zekâ, yalnızca bir araç değil, aynı zamanda eğitim süreçlerinde aktif bir aktör olarak konumlanmaktadır. Ontolojik düzlemde, insan-makine etkileşimi “varlık” anlayışını yeniden tanımlamaktadır. İnsan, kendi varlığını dışsallaştırarak yapay zekâ ile birlikte yeni bir ontolojik ortaklık kurmaktadır. Bu ortaklık, eğitimin öznesini tekil insandan çoklu aktörlere doğru genişletmektedir. Epistemolojik düzlemde ise bilginin üretim, aktarım ve doğrulama süreçleri dönüşmektedir. Yapay zekâ, bilgi üretiminde hız ve çeşitlilik sağlamakta; fakat doğruluk, güven ve etik sorumluluk gibi yeni sorunları da beraberinde getirmektedir. Post-hümanist perspektif, eğitimi yalnızca insan merkezli bir etkinlik olmaktan çıkararak, insan, yapay zekâ, algoritmalar ve dijital ortamların birlikte kurduğu bir öğrenme ekosistemi olarak kavramsallaştırmaktadır. Bu ekosistem, bilginin çoğul kaynaklardan üretildiği ve farklı aktörler arasında paylaşıldığı yeni bir öğrenme düzeni ortaya koymaktadır. Bu bildirinin amacı, yapay zekâ çağında eğitimin geleceğini post-hümanist ontolojiler ışığında değerlendirmektir. İnsan öznesinin yeniden tanımlanması, eğitimin etik boyutlarının tartışılması ve epistemik süreçlerin dönüşümünün felsefi bir çerçevede ele alınması, çalışmanın temel katkısı oluşturmaktadır. Böylece eğitim, teknolojik çağda yalnızca araçsal bir etkinlik değil, çoklu aktörlerin birlikte kurduğu etik ve ontolojik bir süreç olarak anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, eğitim felsefesi, post-hümanizm, ontoloji, epistemoloji, öğrenme ekosistemi.

Dijital Sokrates: Yapay Zekâ Destekli Eğitimde Eleştirel Düşüncenin Sürdürülebilirliği ve Etik Sınırlar

Vildan Doğanay
Felsefe, Atatürk Üniversitesi

Özet

Günümüz eğitim ekosistemi, yapay zekânın sunduğu devasa veri erişimi ile bireyin özgün düşünme kapasitesi arasındaki hassas dengede kritik bir dönemeçtedir. YZ'nin yalnızca bir "cevap makinesi" olarak kullanılması, bilişsel tembellik riskini artırmaktadır. Bu bağlamda çalışma, teknolojiyi Sokratik yöntemle yeniden konumlandırmayı ve "Dijital Sokrates" metaforu üzerinden eleştirel düşüncenin sürdürülebilirliğini tartışmayı amaçlamaktadır. Eğitimde sürdürülebilirlik, yalnızca teknolojik entegrasyonun verimliliğiyle değil, bireyin bilişsel otonomisinin korunmasıyla mümkündür. Çalışma, felsefi analiz ve kavramsal sentez yöntemleriyle yürütülmüştür. P4C (Çocuklar/Topluluklar İçin Felsefe) pedagojisinin temel ilkeleri ile büyük dil modellerinin mantıksal sorgulama yetenekleri arasındaki kesişim noktaları incelenmiştir. Algoritmaların bilgi aktarıcı otoritelerden ziyade, öğrenciyi sorgulamaya teşvik eden "modern at sineği" işlevi üstlenmesi önerilmiştir. Analizler, eleştirel düşüncenin sürdürülebilirliğinin bilginin hızla tüketildiği dijital çağda bireyin zihinsel esnekliğini koruyabilmesine bağlı olduğunu göstermektedir. Eğitimde sürdürülebilirlik, teknik verimliliğin ötesinde, bireyin algoritmik önyargılara karşı entelektüel direnç geliştirmesiyle sağlanmaktadır. İnsan aklının sorgulama yeteneği ile makinenin işlem gücü arasında kurulan "bilişsel ortak yaşam", eğitimde mükemmelliğin yeni tanımı olarak belirlenmiştir. Sonuç olarak, bu dönüşüm, öğretmen rolünün bilgi aktarıcılığından "sorgulama rehberliğine" evrilmesini gerektirmektedir. Müfredatların dijital etik ile entegre edilmesi, sürdürülebilir bir entelektüel gelecek için zorunludur. Eğitimde sürdürülebilirlik, yalnızca çevresel veya teknik bir kavram değil; aynı zamanda bireyin eleştirel düşünme kapasitesini koruyan etik bir sorumluluk olarak görülmelidir. YZ, düşüncenin yerini alan bir ikame değil; insan aklının sınırlarını genişleten felsefi bir kaldıraç olarak değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ (AI), Sokratik Yöntem, Eleştirel Düşünme, Eğitimde Sürdürülebilirlik, Dijital Etik, P4C.

Yapay Zeka Çağında Felsefenin İnsana ve Topluma Etkisi

Gülşah Özçelik

Felsefe, Doğa Koleji

Özet

Bu bildiri, yapay zekâ teknolojilerinin insan yaşamı üzerindeki etkilerini felsefi, etik, kültürel ve eğitsel boyutlarıyla incelemeyi amaçlamaktadır. İnsanlığın tarih boyunca gerçekleştirdiği bilimsel ve düşünsel gelişmelerin temelinde yer alan varoluşsal sorgulamalar, günümüz dijital çağının oluşumunda önemli bir rol oynamıştır. Özellikle felsefe alanında ortaya konulan zihin, bilinç, bilgi ve ahlak tartışmaları, yapay zekâ kavramının anlaşılmasında belirleyici olmuştur. Çalışmada yapay zekânın yalnızca teknik bir gelişme olmadığı; aynı zamanda insanın kendisini, toplumunu ve değerlerini yeniden tanımlamasına neden olan bir dönüşüm olduğu savunulmaktadır. Bu bağlamda Alan Turing'in "Makineler düşünebilir mi?" sorusu temel alınarak, yapay zekânın insan zihnine yaklaşma ihtimali tartışılmıştır. Ayrıca René Descartes'ın zihin anlayışı ile Immanuel Kant'ın ahlak felsefesi üzerinden yapay zekânın bilinç, özgür irade ve etik sorumluluk açısından sınırları değerlendirilmiştir. Bildiri kapsamında yapay zekânın eğitim, kültür ve toplumsal yapı üzerindeki etkileri ele alınmış; özellikle algoritmik önyargı, veri güvenliği ve insanın bilişsel tembelliğe yönelmesi gibi etik sorunlara dikkat çekilmiştir. Sonuç olarak yapay zekânın insanın yerini alan bir varlık değil, insan tarafından yönlendirilen bir araç olduğu vurgulanmaktadır. İnsan merkezli, etik değerlere dayalı ve kültürel kimliği koruyan bir yapay zekâ yaklaşımının geliştirilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zeka, felsefe, kültür, eğitim

Öğretmen Adaylarının Bireysel Yenilikçilik Profillerinin Yaratıcılık Üzerindeki Farklılaşan Rolü

Ali Derya Atik ^{1,*} & Nilgün Yenice ²

¹ Fen Bilgisi Öğretmenliği, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

² Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Bu araştırmanın temel amacı, öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik profillerinin (Geleneksel, Sorgulayıcı, Öncü, Yenilikçi) yaratıcılık üzerindeki yordayıcı etkisini belirlemektir. Standart regresyon analizlerinin aksine, bu çalışma yenilikçilik düzeyine göre farklılaşan gruplarda yaratıcılık mekanizmalarının nasıl evrildiğini "Çoklu Grup Yol Analizi" ile ortaya koyması bakımından önem taşımaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu, Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 662 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veriler, "Bireysel Yenilikçilik Ölçeği" ve "Bireysel Yaratıcılık Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Analiz sürecinde Mplus 8.3 yazılımı aracılığıyla Yapısal Eşitlik Modellemesi türevi olan Çoklu Grup Yol Analizi uygulanmış olup model tahminleme yöntemi olarak Robust Maximum Likelihood (MLR) seçilmiştir. Yapılan analizler sonucunda yaratıcılık mekanizmalarının profiller arasında anlamlı derecede farklılaştığı saptanmıştır. Geleneksel grupta değişime direnç ($\beta = -0.902$) ve fikir önderliği ($\beta = -0.393$) yaratıcılığı negatif yönde yordamaktadır. Öncü grupta deneyime açıklık ($\beta = 1.081$) yaratıcılığın en güçlü pozitif yordayıcısıdır ve model bu grupta yaratıcılık varyansının %79.5'ini açıklamaktadır. Yenilikçi grupta deneyime açıklığın bu grupta yaratıcılığı negatif yönde yordaması ($\beta = -0.927$), uç profillerde yaratıcılığın mevcut ölçeklerin ötesinde daha özgün süreçlerle sergilendiğine işaret etmektedir. Sorgulayıcı grupta model istatistiksel olarak anlamlı bir yordama gücü sergilememiştir ($p > .05$). Araştırma bulguları, yenilikçilik özelliklerinin uç değerlerdeki (en düşük ve en yüksek) bireylerde bile yaratıcılık üzerinde belirleyici olduğunu kanıtlamaktadır. Özellikle "Öncü" gruptaki yüksek potansiyel, bu adayların eğitim sisteminde "değişim elçileri" ya da "eğitimsel inovasyon liderleri" olarak değerlendirilebileceğini göstermektedir. Sonuç olarak, öğretmen eğitiminde yaratıcılığı artırmaya yönelik müdahalelerin her yenilikçilik profili için tek tip değil, gruba özgü dinamikler dikkate alınarak tasarlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bireysel Yenilikçilik, Yaratıcılık, Öğretmen Adayları, Çoklu Grup Yol Analizi, Deneyime Açıklık.

Kıdemi Yüksek Öğretmenler Açısından Yapay Zekâ Çağında Öğretmenlik

Veda Yar Yıldırım

Eğitim Bilimleri, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Özet

Öğretmenlik mesleği insana yönelik bir hizmettir. Bu hizmeti yerine getiren öğretmen, aynı zamanda kendisi de bir birey olarak toplumsal ve mesleki süreçlerin içinde yer almaktadır. Öğretmenlerin farklı değişkenleri mesleğe karşı algılarını da etkilemektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin mesleğe ilişkin algıları; kişisel, toplumsal ve mesleki nitelik taşıyan çok sayıda değişkenin etkisiyle biçimlenmektedir. Bu değişkenlerden birisi de bir meslekte geçirilen süre olan kıdemdir. Kıdem arttıkça tecrübe beraberinde artacağı için mesleki yeterlikler artmaktadır. Ancak teknoloji ve bilgi değişimi çok hızlı olduğu için, mesleki tecrübe öğretmenlik mesleği için yetmeyecektir. Bu bağlamda araştırmanın konusu kıdemi yüksek olan öğretmenlerin dijital çağda ne yaptığı ne hissettiği ve düşündüğüdür. Araştırmalarda metaverse gibi teknolojilerin eğitim/öğretim açısından pek çok imkân ve tehdit içerdiği, bu durumun öğretmenlik mesleğinden beklenen becerileri daha da karmaşık hale getirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Zira gelinen son noktada öğretmenlik mesleğinin teknolojik içerik üreticisi olarak bir ortam yöneticisi olma becerisini gerektirdiği; sanal âlemin sosyal, psikolojik meydan okumalarının öğretmenler açısından zorlayıcı olabileceği neticesine varılmıştır (Kaya, 2023). Bu araştırma, mesleki kıdemi 20 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin yapay zekâ çağında öğretmenlik mesleğine ilişkin deneyimlerini, duygusal süreçlerini ve mesleki değerlendirmelerini derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma nitel desendedir. Araştırma bir durum çalışmasıdır. Burada durum kıdemi yüksek öğretmenlerin adaylarının yapay zeka yeterlikleridir. Araştırmada amaçlı örneklem türlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt olarak kıdemi 20 yıl ve üzerinde olan öğretmenlerdir. Görüşme yapılarak elde edilen veriler hem içerik analizi hem de betimsel analiz yapılarak incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre kıdemi yüksek öğretmenlerin teknoloji konusunda zorlandıkları, mesleğin geleceği hakkında kaygılandıkları, kendilerini geliştirmek için bazı eğitimler aldıklarını ancak yeterli olmadığını ve alışkanlıklarından vazgeçemediklerini ifade etmektedirler. Kıdemli öğretmenlere okullarda teknoloji desteği sunmak üzere teknik elemanlar görevlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik mesleği, kıdem, yapay zekâ

Kaynakça

Kaya, Z. (2023). Metaverse çağında öğretmenlik mesleğinin geleceğini düşünmek. *Mevzu-Sosyal Bilimler Dergisi*, (9), 295-321.

Öğretmen Adayları Yapay Zekâ Dönemine Ne Kadar Hazırlar?

Veda Yar Yıldırım

Eğitim Bilimleri, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Özet

Değişimin hızına bağlı olarak günümüz eğitim sistemlerinde öğrenci merkeze alınarak uygulanan eğitim programlarında içerik düzenlemeleri yapılırken, teknoloji söz konusu düzenlemelerde etkin bir araç olmaktadır. Düzenlemelerle eğitim sistemleri, yöntem teknikler, öğrenme ortamları sürekli güncellenmektedir (Prensky, 2010). Araştırmalarda metaverse gibi teknolojiler eğitim/öğretim açısından pek çok imkân ve tehdit içerdiği, bu durumun öğretmenlik mesleğinden beklenen becerileri daha da karmaşık hale getirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Zira gelinen son noktada öğretmenlik mesleğinin teknolojik içerik üreticisi olarak bir ortam yöneticisi olma becerisini gerektirdiği; sanal âlemin sosyal, psikolojik meydan okumalarının öğretmenler açısından zorlayıcı olabileceği neticesine varılmıştır (Kaya, 2023). Her insan kendi dönemini yaşamaktadır. İçinde yaşadığımız dönem insanın kendi zekâsıyla ürettiği yapay zekâ dönemidir. İnsan, kendi zekâsının yanı sıra bir de yapay zekâyı da kullanmaya başladığı bir dönem birçok şeyin değişimini hızlandıracaktır. Söz konusu değişimler olumlu da olabilecektir eğer dikkatli kullanılmazsa olumsuz da olabilecektir. Tüm alanlarda olduğu gibi öğretmenlik mesleği de yapay zekâdan etkilenmektedir. Bu araştırmada mesleğe henüz adım atmamış eğitim fakültesinde öğrenim gören lisans son sınıf öğrencilerinin dijital çağa ne kadar hazır oldukları ne hissettikleri ve düşündüklerinin analiz edilmesi amaçlanmıştır. Araştırma nitel desenedir. Araştırma bir durum çalışmasıdır. Burada durum öğretmen adaylarının dijital yeterlikleridir. Araştırmada amaçlı örneklem türlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt olarak eğitim fakültesinde öğrenim gören mezun durumunda öğretmen adaylarıdır. Görüşme yapılarak elde edilen veriler hem içerik analizi hem de betimsel analiz yapılarak incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre öğretmen adayları öğretim teknolojileri dersleri aldıklarını ancak yeteri kadar kendilerini hazır hissetmedikleri, teknoloji kullanımına yatkın oldukları ve sevdikleri, bu konuda kendilerini geliştireceklerini ifade etmektedirler. Öğretmen adaylarının yetiştikleri programlar teknoloji yönünden çeşitlenebilir ve teknoloji okuryazarlığı konusunda farkındalıkları artırılabilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik mesleği, öğretmen adayları, yapay zeka çağı

Kaynakça

- Kaya, Z. (2023). Metaverse çağında öğretmenlik mesleğinin geleceğini düşünmek. *Mevzu-Sosyal Bilimler Dergisi*, (9), 295-321.
- Prensky, M. (2010). *Teaching digital natives: Partnering for real learning*. Thousand Oaks, Corwin Press.

Bilim Müzeleri Gezisi Eğitim Programına Katılan Öğrencilerin Uluslararası Deneyiminin Eğitsel ve Sosyolojik Değerlendirmesi

Ömer Cem Karacaoğlu ^{1,*}, Berrin Gümüş ² & Demet Karacaoğlu ³

¹ Department of Educational Sciences, Adnan Menderes University

² İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Sosyoloji Bölümü, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

³ Karşıyaka 15 Temmuz Şehitleri Anadolu Lisesi, Milli Eğitim Bakanlığı

Özet

Araştırma, "Bilime Yolculuk: Cern ve Bilim Müzeleri Gezisi" adlı eğitim programının niteliği, öğrencilere sağladığı faydalar, eksik yönleri ve Türkiye ile yurtdışındaki bilim uygulamaları arasındaki farkları değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Katılımcıların deneyimleri ve geri bildirimleri, bilimsel gezilerin öğrenciler üzerindeki etkisini anlamak ve gelecekteki benzer programların tasarımında rehberlik etmek için incelenmiştir. Araştırmanın yöntemi, yarı yapılandırılmış görüşmelerin kullanılmasıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri, Türkiye'den "Bilime Yolculuk: Cern ve Bilim Müzeleri Gezisi" programına katılan 9 öğrenciden toplanmıştır. Görüşmeler kaydedilmiş ve tematik içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Sonuçlar, programın genel olarak katılımcılar tarafından olumlu bulunduğunu ve bilimsel meraklarını artırdığını göstermektedir. Ancak, bazı katılımcılar serbest zamanın yetersizliği ve ziyaretlerde daha fazla etkileşim ve detaylı anlatım ihtiyacı gibi eksiklikler olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, Türkiye'deki bilim eğitimi ve uygulamaları ile yurtdışındaki deneyimler arasındaki farklar da değerlendirilmiştir. Katılımcılar, yurtdışındaki gezi kapsamındaki yerlerde bilime daha fazla önem verildiğini belirtmişlerdir. Araştırma, gelecekteki benzer programların planlanması ve uygulanmasında rehberlik sağlamak için önemli ipuçları sunmaktadır. Bu şekilde gençlerin bilim ve teknoloji alanında daha yetkin ve bilinçli bireyler olarak yetişmeleri desteklenebilir.

Anahtar Kelimeler: Bilim, Eğitim Programı, Katılımcı Deneyimi, Bilim Gezisi, Sosyolojik Etki

Öğretmen Eğitiminde Kapsayıcı ve Dışlayıcı Öğretim Üyesi Uygulamaları

Ömer Cem Karacaoğlu

Department of Educational Sciences, Aydın Adnan Menderes University

Özet

Bu araştırma, öğretmen eğitimi programlarında görev yapan öğretim üyelerinin sınıf içi uygulamalarını; eğitim hakkı, eşitlik, etik ve kurumsal bağlam çerçevesinde öğretmen adaylarının deneyimleri üzerinden analiz etmeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) yönteminin benimsendiği çalışmada veriler, "Kapsayıcı Eğitim" seçmeli dersini alan 69 öğretmen adayının hazırladığı analitik yansıtma raporlarından içerik analizi yoluyla elde edilmiştir. Araştırma bulguları; yükseköğretimdeki kapsayıcı uygulamaların kurumsal bir politikadan ziyade öğretim üyelerinin bireysel etik duyarlılıklarına bağlı kaldığını göstermektedir. Ortaya çıkan dışlayıcı uygulamalar arasında; öğretim üyeleri arasındaki hiyerarşik çatışmaların öğrenciye yansması, materyal erişiminde yaşanan ekonomik bariyerler ve bürokratik katılık ön plana çıkmaktadır. Buna karşın, pedagojik esneklik, demokratik sınıf iklimi ve öğrenci gereksinimlerine duyarlı yaklaşımların adayların mesleki aidiyet duygularını güçlendirdiği saptanmıştır. Sonuç olarak, öğretmen yetiştirme sürecinde kapsayıcılığın tesisi için zihniyet dönüşümü ve kurumsal denetim mekanizmalarının şeffaflaştırılması stratejik bir zorunluluk olarak önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kapsayıcı eğitim, öğretmen eğitimi, yükseköğretim etiği, fırsat eşitliği, dışlayıcı uygulamalar.

Eğitim Yönetiminde Dijital Dönüşüm ve Liderlik

Filiz Çalık ^{1,*} & Adem Yurdunkulu ²

¹ Eğitimde Yapay Zeka Teknolojileri, Ibn Haldun Üniversitesi

² Department of Managing Educational Institutions, Ibn Haldun University

Özet

Bu çalışma, eğitim yönetiminde dijital dönüşümün kuramsal temellerini ve liderlik modellerini incelemeyi amaçlayan kavramsal bir araştırmadır. Literatür taraması nitel gözlem yöntemiyle kurgulanan çalışmada, 2024-2026 yılları arasındaki güncel akademik veriler ve uluslararası ISTE standartları temel alınmıştır. Araştırma kapsamında, okul müdürlerinin dijital liderlik rolleri; vizyoner liderlik, dijital kültür mimarlığı ve etik denetçilik boyutlarıyla tartışılmıştır. Çalışmada, dijitalleşme ile sürdürülebilirliğin birleştiği "İkiz Dönüşüm" (Twin Transition) kavramının eğitim kurumları için yeni bir stratejik çerçeve sunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonunda, eğitim yöneticilerinin yapay zeka araçlarını kullanırken veri gizliliği ve algoritmik önyargılar gibi etik standartlara uyum sağlamaları ve okullarda dijital kültüre dayalı bir liderlik anlayışını benimsemeleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Dönüşüm, Eğitim Yönetimi, Liderlik, İkiz Dönüşüm, Yapay Zeka

Okul Müdürlerinin Etik Liderlik Davranışları ile Öğretmenlerin İş Motivasyonu Arasındaki İlişki

Murat Ayvaz

O Şehit Mahmut Uslu İlkokulu

Özet

Sosyal bilimlerdeki güncel eğilimler, liderliği teknik bir yönetim sürecinden ziyade etik ve insani değerler bütünü olarak ele almaktadır. Eğitim yönetimi bağlamında okul müdürlerinin sergilediği etik tutumlar, okul ikliminin sağlıklı inşasında ve öğretmenlerin kurumsal aidiyet hissetmesinde kritik rol oynamaktadır. Bu araştırmanın amacı, okul müdürlerinin etik liderlik davranışları ile öğretmenlerin motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışma, nicel araştırma desenine uygun olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın örneklemini, Ankara ilinin merkez ilçelerinde görev yapan ve seçkisiz örnekleme yöntemiyle belirlenen 398 öğretmen oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak "Etik Liderlik Davranış Ölçeği" ve "Öğretmen İş Motivasyonu Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen veriler; betimsel istatistiklerin yanı sıra t-testi, ANOVA ve korelasyon analizi teknikleriyle çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, okul müdürlerinin etik liderlik alt boyutları (iklimsel, iletişimsel ve davranışsal etik) ile öğretmen motivasyonunun alt boyutları (içsel, dışsal ve yönetsel motivasyon) arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Özellikle "karar verme etiği" boyutu ile öğretmen motivasyonu arasında pozitif yönde güçlü bir korelasyon olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, yöneticilerin adil ve şeffaf karar alma süreçlerinin öğretmen motivasyonunu en üst düzeyde etkileyen faktör olduğunu göstermektedir. Araştırmada etik dışı uygulamaların okul ortamında çatışma ve motivasyon kaybına yol açtığını; buna karşın etik ilkeleri merkeze alan bir yönetim anlayışının öğretmenlerin işe yönelik tutumlarını iyileştirdiğini ortaya koymaktadır. Eğitim kurumlarında motivasyonun artırılması için okul müdürlerinin etik liderlik becerilerinin geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul müdürü, etik liderlik, iş motivasyonu, karar verme

Türkiye'de Eğitim Politikaları: Dört Milli Eğitim Bakanının Karşılaştırmalı Analizi (2016-2026)

Tuğçe Issier ^{1,*}, Ezgi Önüt ¹ & Bilgen Kıral ¹

¹ Eğitim Yönetimi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Eğitim politikalarının etkili bir biçimde yürütülmesi ülkenin geleceği ve yetişmiş insan gücü açısından önemlidir. Türkiye’de eğitim politikalarının yürütülmesinden devlet adına sorumlu kurum Milli Eğitim Bakanlığıdır. Merkezi yönetim çerçevesinde hiyerarşik olarak bakanlık adına yürütülen faaliyetlerde en yetkili kişi Milli Eğitim Bakanıdır. 1920 yılından bugüne kadar toplam 68 Milli Eğitim Bakanının görev yaptığı resmi kayıtlarda geçmektedir. Bu çalışmada 2016-2026 yılları arasında görev yapan Milli Eğitim Bakanlarının görevleri süresince yaptıkları çalışmaların karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmada veriler doküman analizi ile toplanmış ve tematik analiz yapılmıştır. 2016-2026 yılları arasında Türkiye’de dört Milli Eğitim Bakanı görev yapmıştır. Çalışmada; İsmet Yılmaz, Ziya Selçuk, Mahmut Özer ve hala görevde olan çalışmaları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Yapılan incelemede bakanların görev sürelerinin 2-3 yıl arasında olduğu, görevleri süresince farklı uygulamalara öncülük ettikleri ve bu uygulamaların kısa ve uzun vadede etkilerinin olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada bakanların faaliyetlerinin o dönemin koşullarına ve toplumsal sorunlara göre de değişiklik gösterdiği görülmüştür. Araştırma sonucunda Milli Eğitim Bakanlarının belirledikleri eğitim politikalarının daha etkili olması için çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, politika, eğitim politikası, bakan, Milli Eğitim Bakanı

Farklılaştırılmış Denetim ve Öğretmen Gelişimi Üzerine Eylem Araştırması

Neşem Erkoç ^{1,*} & Pınar Yengin Sarpkaya ²

¹ Eğitim Yönetimi, MEB

² Eğitim Yönetimi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Bu araştırma, Glatthorn'un farklılaştırılmış denetim modelinin bir ilkokul ortamında uygulanmasını ele almaktadır. Geleneksel denetim yaklaşımlarının eğitim örgütleri için giderek yetersiz hale gelmesi ile öğretmenlerin mesleki gelişimini ön plana alan çağdaş yaklaşımlara olan ilgi artmaktadır. Çalışmada, Türkiye’de öğretmenlerde olumsuz algılar oluşturan geleneksel denetim uygulamalarından uzaklaşırken öğretmen özerkliği ve mesleki gelişimi desteklemek için Farklılaştırılmış Denetim Modeli’ni kurmak ve uygulamak amaçlanmıştır. Araştırma, eylem araştırması olarak tasarlanmış ve Stringer’ın Bak- Düşün- Harekete Geç modeli kullanılmıştır. Çalışma, 2023-2024 eğitim öğretim yılında sınıf öğretmenlerinden oluşan on gönüllü öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Veriler odak grup görüşmeleri, bireysel görüşmeler, gözlem formları ve araştırmacı günlüğü yoluyla toplanmıştır. Uygulama süreci boyunca öğretmenler, akran gözlemi, öz değerlendirme, işbirlikli planlama ve yansıtıcı uygulama dahil olmak üzere çeşitli mesleki gelişim faaliyetlerinde bulunmuştur. Araştırmacı, öğretmenlerin deneyimlerini paylaşabilecekleri, geribildirim sağlayabilecekleri ve denetim süreci sırasında ortaya çıkan sorunları işbirliğine dayalı olarak çözebilecekleri periyodik toplantılar düzenlenmiştir. Sonuçlar, Farklılaştırılmış Denetim Modeli’nin öğretmen güdülemesini artırdığını, mesleki sorumluluğu geliştirdiğini, sınıf içi uygulamaları iyileştirdiğini ve öğretmenler arasında daha güçlü ve iş birliğine dayalı ilişkiler kurulmasına katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Öğretmenler uygulanan denetim modelini mesleki gelişim süreci olarak gördüklerini ve bu süreçte daha yetkin ve güçlendirilmiş hissettiklerini belirtmiştir. Araştırmada Farklılaştırılmış Denetim Modeli’nin zaman ve kaynak kısıtlamaları, değişime karşı direnç ve sürekli desteğe gereksinim duyulması gibi zorlukları olduğu görülmüştür. Bulgulara dayanarak, okullarda Farklılaştırılmış Denetim’i uygulamak için bir kılavuz geliştirilmiştir. Ayrıca yönetsel izleme ve gelişim seçenekleri için uygulama kılavuzu hazırlanmıştır. Çalışmanın sonucunda, uygun yapısal, örgütsel ve yönetsel desteklerle Farklılaştırılmış Denetim’in etkili bir denetim modeli olarak uygulanabileceği, öğretmenlerin mesleki gelişimine ve okul gelişimine önemli ölçüde katkıda bulunabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Farklılaştırılmış denetim, eylem araştırması, mesleki gelişim, Stringer’ın bak-düşün-eylem döngüsü, ilkokul.

Mesleki ve Teknik Eğitimde Yapay Zekâ Kullanımı: Bir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Örneği

Selman Gökçe ^{1,*}, Şemsettin Atayoğlu ², Ümit Örnek ³, Semra Taş ⁴, Orhan Telsiz ⁵ & Hüseyin Akyürek ⁶

¹ Uluslararası İşletme, Milli Eğitim Bakanlığı

² Tarih, Milli Eğitim Bakanlığı

³ Ulaştırma ve Lojistik, Milli Eğitim Bakanlığı

⁴ Fizik, Milli Eğitim Bakanlığı

⁵ Coğrafya, Milli Eğitim Bakanlığı

⁶ Biyoloji, Milli Eğitim Bakanlığı

Özet

Bu çalışma, bir mesleki ve teknik anadolu lisesi öğrencilerinin 2025–2026 eğitim ve öğretim yılı I. dönem performans ödevleri üzerinden yapay zeka kullanımının mesleki ve teknik eğitim süreçlerine etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, Muhasebe ve Finansman, Ulaştırma Hizmetleri, Pazarlama ve Perakende ile Büro Yönetimi ve Sekreterlik alanlarında öğrenim gören öğrencilerle yürütülmüştür. Nitel araştırma deseninde planlanan çalışmada durum çalışması yaklaşımı benimsenmiş; veri tarama sürecinde literatür taraması, gözlem ve doküman analizi yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Literatür taraması kapsamında yapay zeka ve eğitim alanındaki güncel akademik çalışmalar incelenerek kuramsal bir çerçeve oluşturulmuştur. Gözlem yöntemi ile okul ortamında öğrencilerin yapay zeka kullanımına yönelik davranışları doğal süreç içerisinde değerlendirilmiştir. Doküman analizi kapsamında öğrencilerin kişisel bilgileri gizli tutulmak ve velilerinden gerekli izinler almak kaydıyla her bölümden farklı derslerden rastgele 5 öğrenciye verilen performans ödevleri incelenmiş, toplam 20 öğrencinin çalışmaları yapay zeka kullanım biçimleri açısından analiz edilmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. İnceleme 4-8 Mayıs 2026 tarihleri arasında yapılmıştır. Bulgular, yapay zekanın bilgiye erişimi kolaylaştırdığı ve mesleki becerilerin gelişimini desteklediğini göstermektedir. Yapay zeka, mesleki ve teknik eğitimi kapsamımda Muhasebe ve Finansman alanında veri analizi, tablo oluşturma, envanter takibi, Pazarlama ve Perakende alanında satış teknikleri ve müşteri analizi, Büro Yönetimi ve Sekreterlikte belge üretimi, Ulaştırma Hizmetlerinde ise süreç planlama ve organizasyon çalışmalarına katkı sağladığı belirlenmiştir. Bununla birlikte bazı öğrencilerin yapay zekayı eleştirel değerlendirme yapmadan doğrudan içerik üretimi amacıyla kullandığı ve bu durumun öğrenme derinliğini azalttığı tespit edilmiştir. Ayrıca ekran bağımlılığının artmasıyla birlikte göz yorgunluğu, duruş bozuklukları, dikkat dağınıklığı, bağımlılık eğilimi ile iletişim becerilerinde zayıflama gibi olumsuzlukların ortaya çıkabildiği gözlemlenmiştir. Sonuç olarak, yapay zekanın mesleki ve teknik eğitimde önemli fırsatlar sunduğu; ancak pedagojik rehberlik, etik farkındalık ve kontrollü kullanım sağlanmadığı takdirde öğrenme süreçlerinde olumsuz etkiler doğurabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Eğitim, Yapay Zekâ, Durum Çalışması, Ekran Bağımlılığı, Öğrenme Süreçleri

Lise Yöneticilerinin Yapay Zekâ Hakkındaki Görüşleri

Ahmet Sarınoğlu¹ & Mehmet Ulutas^{2,*}

¹ Eğitim Yönetimi, Milli Eğitim Bakanlığı

² Eğitim Bilimleri, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Bu araştırma, Aydın ilinde görev yapan lise yöneticilerinin yapay zekâ (YZ) teknolojilerine yönelik bilgi düzeylerini, tutumlarını ve bu teknolojilerin eğitim yönetiminde kullanımına ilişkin görüşlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma desenlerinden durum çalışması yöntemiyle yürütülen çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanan veriler içerik analiziyle işlenmiştir. Katılımcı grubunu 8 lise yöneticisi oluşturmaktadır. Bulgulara göre katılımcıların büyük çoğunluğu YZ hakkında sınırlı düzeyde bilgiye sahiptir; yalnızca bazıları kişisel düzeyde ChatGPT veya Gemini gibi araçları kullandıklarını ifade etmiştir. Tutumlar genel olarak olumludur; özellikle iş yükünün azaltılması, karar süreçlerinin hızlandırılması ve veri analizindeki katkılar vurgulanmıştır. Ancak güvenilirlik algısı farklılık göstermiş; bazı katılımcılar koşullu ya da düşük güven bildirmiştir. Etik riskler arasında veri gizliliği, taklit/sızma ve programlayanın etiği ön plandadır. Kullanım alanları olarak öğrenci takibi, veri analizi, planlama ve değerlendirme süreçleri önerilmiştir. Mevcut uygulama yoktur; ancak yöneticiler arasında bireysel düzeyde kullanım görülmüştür. Engeller başlığı altında bilgi eksikliği, mevzuat eksikliği ve ekonomik maliyet gibi faktörler dile getirilmiştir. Yöneticiler YZ eğitimi, kısmi entegrasyon, millî üretim ve doğru kullanım ilkelerinin geliştirilmesi yönünde öneriler sunmuştur. Elde edilen bulgular, YZ'nin eğitim yönetimi bağlamında potansiyel taşıdığını; ancak yaygınlaşmasında bilgi, güvenilirlik, etik ve mevzuat gibi unsurların engel teşkil ettiğini göstermektedir. Bu çalışma, Türkiye’de eğitim yönetimi alanında YZ konusunda yapılan sınırlı sayıdaki araştırmalardan biri olması açısından literatüre katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Lise Yöneticileri, Yapay Zeka, Görüşler, Eğitim Yönetimi

Okul Yöneticilerinin Yönetim Süreçlerine İlişkin Mükemmel Liderlik Düzeyleri

Oğuzhan Altun ¹ & Erkan Kırıl ^{2,*}

¹ Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Milli Eğitim Bakanlığı

² Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Mükemmel okulları diğer okullardan ayıran en önemli özelliklerden biri okul yöneticilerinin liderlik becerileridir. Mükemmel okullar, mükemmel liderler tarafından yönetilmektedir. Mükemmel lider okulun işleyişi ve hedeflerine ulaşmasında belirleyici rol oynamaktadır. Özellikle yönetim süreçlerini etkili ve en iyi şekilde yöneten okul yöneticileri sergiledikleri mükemmel liderlik ile tüm paydaşları bir araya getirerek okullarını mükemmel okul yapabilirler. Mükemmel liderlik; karar verme, planlama, örgütlenme, iletişim, koordinasyon, etkileme ve denetim gibi yönetim süreçlerinin tümünde yüksek performans göstermeyi gerektirmektedir. Bu süreçlerin mükemmel liderlik anlayışıyla bütünleştirilmesi, sadece işlevsel bir yapı sağlamakla kalmaz; aynı zamanda okulun kültürel dokusunu da şekillendirerek daha katılımcı, adil ve etkili bir örgütsel yapı oluşturabilir. Mükemmel liderlik, yönetim süreçlerinin her aşamasına etik duyarlılığı, kapsayıcılığı ve gelişim odaklı yaklaşımı entegre ederek, eğitim kurumlarının hem iç işleyişine hem de dış paydaşlarla ilişkilerine yön veren stratejik bir liderlik biçimi olarak öne çıkmaktadır. Dolayısıyla, okul yöneticilerinin bu alanlardaki mükemmel liderlik düzeylerinin belirlenmesi hem uygulayıcılar hem de araştırmacılar için önemlidir. Bu araştırma, kamu ortaokullarında görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre okul yöneticilerinin yönetim süreçlerine ilişkin mükemmel liderlik düzeylerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma nicel araştırma desenlerinden biri olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada, araştırmacılar tarafından geliştirilen "Yönetim Süreçlerine İlişkin Mükemmel Liderlik Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek araştırma örneklemini oluşturan Manisa il merkezindeki kamu ortaokullarında görev yapan 350 gönüllü öğretmene uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre, okul yöneticileri yönetim süreçlerinin tüm boyutlarında yüksek düzeyde mükemmel liderlik sergilemektedir. Okul yöneticileri görece en yüksek düzeyde, "örgütlenme" boyutunda; en düşük düzeyde ise "etkileme" boyutunda mükemmel liderlik göstermektedirler. Öğretmenlerin cinsiyet, yaş ve mesleki kıdemlerine göre okul yöneticilerinin yönetim süreçlerine ilişkin mükemmel liderlik düzeylerinde anlamlı farklılıklar bulunmakta ancak eğitim durumu, medeni durum ve görev sürelerine göre anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır. Araştırma sonucunda; okul yöneticilerinin mükemmel liderlik sergilemeye devam etmesi, yaşı ve kıdemi düşük olan öğretmenlerin okul yöneticilerinin mükemmel liderlik düzeylerini düşük algılamalarının nedenlerinin araştırılması, okul yöneticilerinin, cinsiyet temelli algı farklarını azaltmak için eşitlikçi ve kapsayıcı uygulamalara öncülük etmesi, farklı okul kademelerinde okul yöneticilerin mükemmel liderlik düzeylerinin araştırılması gibi çeşitli öneriler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mükemmel liderlik, okul yöneticisi, mükemmellik, okul, süreç.

Okul Yöneticilerinin DYS ve BELGENET EBYS'nin Kullanışlılığına İlişkin Görüşleri

Hüseyin Kocabaşoğlu ¹ & Mehmet Altın ^{2,*}

¹ Okul Müdürü, Milli Eğitim Bakanlığı

² Eğitim Bilimleri, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Bu araştırma, DYS ve Belgenet EBYS sistemlerini aktif olarak kullanmış olan okul yöneticilerinin bu sistemlere ilişkin deneyimlerini ve bu sistemlerin kullanım sürecine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımlarından fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında görüşme tekniğinden faydalanılmıştır. Araştırma verileri 2025 yılı mart, nisan ve mayıs ayında Antalya ili Kumluca ilçesindeki devlet okullarında görev yapan 12 okul yöneticisi ile yapılan yüz yüze görüşmeler sonucu elde edilmiştir. Araştırmaya ilişkin katılımcı okul yöneticileri, seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçsal örnekleme yaklaşımı ile belirlenmiştir. Katılımcıların DYS ve Belgenet EBYS sistemlerini en az 6 ay kullanmış olması temel ölçüt olarak benimsenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen 7 açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler çözümlenirken içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Çalışma sonunda, dijital sistemlerin başarısının yalnızca teknik özelliklere değil, kullanıcı deneyimi, alışkanlıklar ve eğitim süreçlerine de bağlı olduğunu ortaya çıkmıştır. Belgenet EBYS'ye geçişte öğretmenlerin dışarda bırakılması ve oturum süresi gibi teknik sınırlamalar verimliliği azaltırken; plansız ve eğitimsiz geçiş süreci, kullanıcı desteğinin önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul Yöneticisi, Doküman Yönetim Sistemi, Belgenet EBYS

Brezilya Eğitim Sisteminde Okul Temelli Beslenme Programlarının Uygulanması

Ayşe Ezer Soysal¹ & Çiğdem Apaydın^{2,*}

¹ Sınıf Öğretmenliği, Milli Eğitim Bakanlığı

² Eğitim Bilimleri Bölümü, Akdeniz Üniversitesi

Özet

Bu çalışma, Brezilya’da uygulanan okul beslenme programlarının eğitim, sağlık ve sosyal politika açısından önemini incelemek amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmada özellikle Brezilya Ulusal Okul Beslenme Programı’nın (Programa Nacional de Alimentação Escolar [PNAE]) yapısı, uygulama süreci, hedefleri ve öğrenciler üzerindeki etkileri ele alınmıştır. Bulgular, okul beslenmesinin yalnızca öğrencilerin günlük besin gereksinimlerini karşılayan bir hizmet olmadığını; aynı zamanda akademik başarıyı destekleyen, sağlıklı yaşam alışkanlıklarını teşvik eden ve eğitimde fırsat eşitliğini güçlendiren önemli bir sosyal politika aracı olduğunu göstermektedir. Araştırma kapsamında okul beslenmesinin çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimi üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Düzenli ve dengeli beslenmenin öğrencilerin dikkat düzeyi, öğrenme süreçleri ve akademik performansları üzerinde olumlu etkiler oluşturduğu belirlenmiştir. Ayrıca PNAE’nin, özellikle düşük gelirli ailelerden gelen öğrenciler açısından önemli bir sosyal destek mekanizması işlevi gördüğü saptanmıştır. Programın devlet okullarını kapsayan yaygın yapısı sayesinde öğrencilerin düzenli beslenmeye erişiminin artırıldığı ve gıda güvencesine katkı sağlandığı anlaşılmıştır. Çalışmada PNAE’nin dikkat çeken yönlerinden biri olan aile çiftçiliği ve yerel üretim desteği de incelenmiştir. Okullarda kullanılan gıda ürünlerinin belirli bir bölümünün yerel üreticilerden temin edilmesi, öğrencilerin daha sağlıklı ve taze gıdalara erişimini desteklerken kırsal kalkınmaya da katkı sağlamaktadır. Bu yönüyle programın yalnızca eğitim ve sağlık politikalarıyla sınırlı kalmadığı, aynı zamanda ekonomik ve sosyal kalkınmayı destekleyen bütüncül bir yaklaşım sunduğu görülmüştür. Bununla birlikte finansman, lojistik süreçler, bölgesel uygulama farklılıkları ve denetim mekanizmalarındaki yetersizliklerin programın etkinliğini zaman zaman sınırlandırabildiği belirlenmiştir. Ancak tüm bu sınırlılıklara rağmen PNAE’nin sürdürülebilir ve çok boyutlu yapısıyla uluslararası düzeyde örnek gösterilen başarılı okul beslenme modellerinden biri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Brezilya, Okul Beslenmesi, Programa Nacional de Alimentação Escolar, Beslenme Eğitimi, Yerel Üretici Desteği, Sağlık ve Akademik Başarı

Lise Öğrencileri İçin Yengeç Sepeti Sendromu Ölçeği: Bir Ölçek Uyarlama Çalışması

Sevgi Özçetin ¹, Nil Aksu ¹, Emine Altınsoy ¹, Barış Çavuş ^{2,*} & Ruhi Sarpkaya ²

¹ Aydın Fen Lisesi

² Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın temel amacı, Okullarda Yengeç Sepeti Ölçeği'ni lise öğrencileri örnekleme uyarlayarak ölçeğin psikometrik özelliklerini incelemektir. Ölçek, Çavuş ve Sarpkaya (2021) tarafından öğretmenler için geliştirilmiş olup, bu çalışmada Yengeç Sepeti Sendromu'nun etkilerini doğrudan deneyimleyen lise öğrencilerine yönelik olarak yeniden düzenlenmiştir. Ölçek uyarlama sürecinde öncelikle ölçek maddeleri; öğrenci düzeyine uygunluk ve dil anlaşılabilirliği açısından Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri, psikolojik danışmanlar ve alan uzmanı akademisyenler tarafından değerlendirilmiştir. Ardından öğrencilerden uygunluk formu aracılığıyla geri bildirimler alınmış; uzman görüşleri ve öğrenci dönütleri doğrultusunda maddeler revize edilerek pilot uygulama ile anlamsal uygunluk yeniden test edilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla araştırma örnekleminde elde edilen veriler üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir. Analizler sonucunda ölçeğin, 25 madde ve orijinal yapıya benzer biçimde iki faktörden oluşan bir yapı sergilediği belirlenmiştir. Bu faktörler "bireysel etmenler" ve "örgütsel etmenler" olarak adlandırılmıştır. DFA sonucunda elde edilen uyum indeksleri, iki faktörlü yapının iyi düzeyde uyum gösterdiğine işaret etmektedir. Ölçeğin Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı ise .934 olarak hesaplanmıştır. Araştırma bulguları, ölçeğin lise öğrencileri örnekleminde geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak bu çalışma; okullarda dayanışma, iş birliği ve dürüst rekabet gibi değerlere ilişkin eksikliklerin bilimsel olarak belirlenmesine katkı sağlayabilecek bir ölçme aracı sunarak alanyazına katkıda bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Rekabet, Ölçek Uyarlama, Yengeç Sepeti Sendromu, Lise Öğrencileri

Okul Yönetiminde Vizyoner Liderlik

Erkan Kırıl^{1*} & Orhan Bayraktar²

¹ Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

² Türkçe Öğretmenliği, Milli Eğitim Bakanlığı

Özet

Eğitim örgütleri olan okullar, toplumsal ve teknolojik dönüşümden doğrudan etkilenen yapıları nedeniyle belirsizliğin yoğun olarak hissedildiği yerlerden biridir. Bu belirsizlik ortamı, okullarda stratejik bakış açısına sahip liderlik yaklaşımlarından biri olan vizyoner liderliği gerekli kılmaktadır. Vizyoner liderlik; geleceği öngörme, örgütün uzun vadeli hedeflerine ulaşmasını sağlayacak stratejiler geliştirme ve değişimi etkili biçimde yönetme yetkinliklerini kapsayan çok boyutlu bir liderlik yaklaşımıdır. Vizyon kavramı, geleceğe ilişkin henüz gerçekleşmemiş durumları bugünden zihinsel olarak tasarlama ve somutlaştırma sürecini ifade etmektedir. Vizyoner lider ise bu vizyonu örgütün tüm paydaşlarına aktarabilen ve ortak bir amaç etrafında bütünleşmeyi sağlayabilen kişidir. Teknolojik gelişmelerin hızlandığı ve öngörülemezliğin arttığı 21. yüzyılda vizyoner liderliğin önemli bir işleve sahip olduğu düşünülmektedir. Özellikle değişken ve belirsiz ortamlarda okul yöneticilerinin vizyoner liderlik özelliklerine sahip olmaları önemlidir. Vizyon eksikliği, okulların kurumsal yönelimlerini ve stratejik hedeflerini belirleme süreçlerini olumsuz etkileyebilmektedir. Bu nedenle okul yöneticilerinin tüm paydaşları ortak bir vizyon etrafında birleştirebilecek vizyoner liderler olmaları beklenmektedir. Okul yöneticisinin vizyonunu yönetim uygulamalarına yansıtması, onun vizyoner lider olarak değerlendirilmesini sağlayabilmektedir. Çalışmada; vizyon kavramının etimolojik kökeni, vizyon oluşturma süreci, vizyon geliştirmede dikkat edilmesi gereken unsurlar, vizyoner liderlik yaklaşımı, vizyoner liderliğin boyutları ve vizyoner liderlerin rolleri literatüre dayalı ele alınmış; bunun yanı sıra vizyoner liderliğin okullara yansımaları değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, paylaşılan vizyon anlayışı çerçevesinde okul yöneticisinin bireysel vizyonunu tüm paydaşlarla bütünleştirmesinin önemli olduğu ortaya çıkmıştır. Okul yöneticilerinin vizyoner liderlik özellikleri, okul kültürünü, politikalarını ve uygulamalarını doğrudan şekillendirmektedir. Okul yöneticileri; okul kültürüne uzun vadeli ve sürdürülebilir bir yapı kazandırma, karar alma süreçlerini daha şeffaf bir çerçeveye oturtma ve değişim yönetiminde kapsayıcılığı koruma bakımından belirleyici bir rol üstlenmektedir. Vizyoner liderlik, okullarda sürdürülebilir gelişimi destekleyen ve belirsizlik ortamlarında stratejik karar alma süreçlerini güçlendiren önemli bir liderlik modelidir. Çalışma, vizyoner liderliğin yalnızca hedef belirlemeyle sınırlı olmadığını; okulu geleceğe taşıyacak yolları açan ve bu süreçte kararlılıkla ilerlemeyi sağlayan önemli bir liderlik yaklaşımı olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, vizyoner liderlik, yönetici, okul.

Eğitim Müfettişlerinin Öğretimsel Liderlik Rollerini

Erkan Kırıl^{1,*} & Hüseyin Mumcu²

¹ Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

² Müfettiş Aydın Milli Eğitim Müdürlüğü, Aydın Milli Eğitim Müdürlüğü

Özet

Çalışmada, okul yöneticilerinin görüşlerine göre eğitim müfettişlerinin öğretimsel liderlik rollerini sergileme düzeyleri ile bu düzeylerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, betimsel tarama modeli ile yürütülmüş ve 386 okul yöneticisi ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında “Kişisel Bilgi Formu” ve “İlköğretim Müfettişlerinin Öğretim Liderliği Rollerini Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel ve kanıtlamasal istatistik teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, eğitim müfettişlerinin öğretimsel liderlik rollerini sergileme düzeyleri okul yöneticileri tarafından genel olarak orta düzeyde değerlendirilmektedir. Okul yöneticilerinin cinsiyetine, yaşına, kıdemine, görev unvanına ve eğitim durumuna göre eğitim müfettişlerinin öğretimsel liderlik rollerini sergileme düzeylerine ilişkin algılarında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ancak ilköğretim müfettişlerinin, lise yöneticilerine kıyasla eğitim müfettişlerinin öğretimsel liderlik rollerini daha yüksek düzeyde algılamaktadırlar. Eğitim müfettişlerinin öğretimsel liderlik rollerinin orta düzeyde algılanmasının nedenlerinin derinlemesine incelenmesi amacıyla nitel araştırmaların yapılması ve öğretimsel liderlik kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik hizmet içi eğitim ve liderlik programlarının düzenlenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Müfettiş, okul yöneticisi, öğretimsel liderlik.

Okul Yönetiminde Süper Liderlik

Erkan Kırıl¹ & Çiğdem Etçi^{2,*}

¹ Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

² Eğitim Yönetimi, MEB

Özet

21. yüzyılda yaşanan ekonomik, teknolojik ve toplumsal değişimler örgüt yapılarını önemli ölçüde dönüştürmüştür. Bu dönüşüm ile birlikte klasik liderlik yaklaşımları, örgütlerin değişen ihtiyaçlarına cevap vermede yetersiz kalmaya başlamıştır. Klasik liderlik anlayışı çalışanları çoğunlukla görev odaklı bireyler olarak değerlendirmekte; yenilikçilik, esneklik ve inisiyatif alma gibi çağdaş örgütlerin ihtiyaç duyduğu niteliklerin gelişimini sınırlamaktadır. Bu nedenle modern liderlik yaklaşımlarını benimseyen yöneticilere olan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. Özellikle çalışanların öz yönetim becerilerini geliştirmeyi ve kendi kendilerinin lideri olmalarını teşvik eden süper liderlik yaklaşımı, modern liderlik yaklaşımları arasında giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Çünkü eğitim örgütlerinin temelini oluşturan okulların gelişimi, yalnızca okul yöneticilerinin liderliğine değil, tüm paydaşların aktif katılımına, iş birliğine ve ortak gelişim anlayışına bağlıdır. Okulların gelişimi için özellikle öğretmenlerin öz yönetim becerilerine sahip olmaları, kendilerini sürekli geliştirmeleri ve okuldaki tüm faaliyetlere aktif katılım sağlamaları beklenmektedir. Bu nedenle süper liderlik yaklaşımı, eğitim örgütlerinde ele alınması gereken önemli bir liderlik yaklaşımı olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışmada süper liderlik yaklaşımının kuramsal temellerinin incelenmesi ve okullarda uygulanabilirliğinin ilgili literatür çerçevesinde değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma sistematik literatür taraması yöntemiyle yürütülmüştür. Çalışmada liderlik anlayışlarının tarihsel dönüşümü ele alınmış; güçlü adam yaklaşımı, etkileşimci liderlik, vizyoner kahraman liderlik ve süper liderlik yaklaşımları karşılaştırılmıştır. Ayrıca süper liderliğin öz yönetim, içsel motivasyon, özerklik, öz yeterlilik, iş birliği ve öğrenme kültürü ile ilişkisi değerlendirilmiştir. Bireyleri kendi kendilerinin lideri hâline getirme süreci ve süper liderliğin okullarda uygulanabilirliği incelenmiştir. Araştırma sonucunda süper liderliğin; öğretmenlerin problem çözen, sorumluluk alan, inisiyatif kullanan ve okul gelişimine aktif katkı sunan bireyler hâline gelmelerini destekleyen bir liderlik yaklaşımı olduğu değerlendirilmiştir. Türkiye'deki merkezi karar alma mekanizmaları ve hiyerarşik yönetim yapısının bu yaklaşımın uygulanmasını sınırlandırabileceği belirlenmiştir. Ancak güven kültürü, iş birliği ve kolektif öğrenmenin desteklendiği okul ortamlarında süper liderliğin uygulanabilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okullarda süper liderliğin uygulanabilmesi için yöneticilere yönelik hizmet içi eğitim verilmesi ve okul düzeyinde özerkliği destekleyen yapısal dönüşümlerin gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, süper liderlik, yönetici, okul

Okul Öncesi Dönemde Duygu Dostu Okul Kavramı

Hilal Gül Sencar¹ & Çiğdem Apaydın^{2,*}

¹ Okul Öncesi Öğretmenliği, Milli Eğitim Bakanlığı

² Eğitim Bilimleri Bölümü, Akdeniz Üniversitesi

Özet

Bu çalışmada, okul öncesi çocuk sahibi ebeveynlerin duygu dostu okul kavramına yönelik farkındalık düzeyleri literatür temelinde incelenmiştir. Okul öncesi dönem, çocukların bilişsel yeteneklerinin yanı sıra sosyal ve duygusal alanlardaki gelişimlerinin hız kazandığı kritik bir evreyi temsil etmektedir. Bu süreçte çocukların duygularını tanıyabilmesi, bunları doğru şekilde dile getirebilmesi ve tepkilerini yönetebilmesi sonraki eğitim yıllarında sosyal uyum ile akademik başarıyı doğrudan etkilemektedir. Eğitimde giderek ön plana çıkan yaklaşımlardan duygu dostu okul modeli, çocukların duygusal ihtiyaçlarını merkeze alan, güvenli ve teşvik edici bir öğrenme ortamı yaratmayı amaçlamaktadır. Duygu dostu okul yaklaşımı, kuramsal olarak duygusal zekâ ve sosyal-duygusal öğrenme çerçevesinden beslenmektedir. Duygusal zekâ, bireyin kendi duygularını fark edebilmesi, bu duyguları düzenleyebilmesi ve sosyal etkileşimlerde uygun biçimde kullanabilmesiyle ilişkilidir (Goleman, 1995; Salovey ve Mayer, 1990). Sosyal-duygusal öğrenme ise bireyin hem kendisiyle hem de çevresiyle sağlıklı ilişkiler kurabilmesini sağlayan becerilerin gelişimini kapsayan bir süreç olarak ele alınmaktadır (Casel, 2020). Bu bağlamda duygu dostu okul, öğrencilerin bilişsel kazanımlarının yanı sıra duygusal yeterliliklerini de geliştirmeyi hedefleyen bütüncül bir eğitim yaklaşımını temsil etmektedir. Öğrencilerin kendilerini ait hissettikleri, desteklendiklerini algıladıkları ve olumlu sosyal etkileşimler deneyimledikleri okul ortamları, öğrenme sürecini daha etkili hale getirmektedir. Çalışmada, okul öncesi eğitimde duygusal gelişim, duygu dostu okul modeli ile ebeveynlerin bu alandaki bilinç seviyelerine dair ulusal ve uluslararası literatür taranmıştır. Bu çalışma duygu dostu okul modelinin değerine vurgu yaparak, alandaki gelecek araştırmalara teorik bir zemin hazırlamayı amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi, duygu, duygu dostu, duygu dostu okul

Kaynakça

- Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence*. Bantam Books.
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition And Personality*, 9(3), 185-211. <https://doi.org/10.2190/DUGG-P24E-52WK-6CDG>
- Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning (CASEL). (2020). *What is social and emotional learning?* <https://casel.org/fundamentals-of-sel>

Okul Müdürlerinin Gözünden Ders Denetimi ve Mesleki Gelişim

Adem Beyhan ^{1,*} & Ogün Bilge ²

¹ Eğitim Yönetimi, Milli Eğitim Bakanlığı

² Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı

Özet

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2025 yılında yayımlanan yeni yönerge sonrasında ders denetimine ilişkin uygulamaların yeniden yapılandırılması, denetim süreçlerinin nasıl yürütülmesi gerektiğine yönelik tartışmaları yeniden gündeme taşımıştır. Bu araştırmanın amacı, okul müdürlerinin ders denetimi ile denetim sonrasında yürütülen mesleki gelişim süreçlerine ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Çalışma nitel araştırma yaklaşımıyla gerçekleştirilmiş, durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2025-2026 eğitim-öğretim yılında Ankara ili merkez ilçelerinde görev yapan 64 okul müdürü oluşturmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüş alma formu aracılığıyla toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma bulgularına göre okul müdürlerinin büyük çoğunluğu ders denetimini gerekli ve zorunlu bir uygulama olarak görmektedir. Müdürler, ders denetiminin öğretmenlerin mesleki gelişimine katkı sunduğunu, eğitim-öğretim sürecinin niteliğini artırdığını ve okulda düzen ile disiplin sağladığını belirtmektedir. Bununla birlikte denetimin objektif, planlı ve uzmanlık temelli yürütülmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ders denetiminin kim tarafından yapılması gerektiği konusunda farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Bazı müdürler denetimin okul müdürleri tarafından yapılmasını savunurken, bazıları müfettişlerin uzmanlık ve tarafsızlık açısından daha uygun olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca okul müdürü ile zümre başkanının birlikte yürüttüğü ortak denetim yaklaşımının alan bilgisi ve iş birliği açısından avantaj sağladığı, ancak okul içi ilişkiler açısından riskler taşıdığı belirlenmiştir. Çalışmada ayrıca denetim sonrası öğretmenlere yönelik mesleki gelişim planlarının gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Müdürler, bu planların öğretmen yeterliklerini geliştireceğini ve eğitim kalitesini artıracaklarını düşünmektedir. Ancak süreçte iş yükü, uygulama güçlükleri, etiketleme ve okul içi çatışma gibi risklerin de bulunduğu ifade edilmiştir. Sonuç olarak araştırma, ders denetiminin yalnızca kontrol amaçlı değil; rehberlik, geri bildirim ve mesleki gelişimi destekleyen çok boyutlu bir süreç olarak yapılandırılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu yönüyle çalışma, ders denetimi ile mesleki gelişim süreçlerinin birlikte değerlendirilmesine yönelik alanyazına kavramsal ve uygulamaya dönük katkılar sunmaktadır. Denetim sonrası mesleki gelişime ihtiyaç duyduğu belirlenen öğretmenlere yönelik uygulamaların; öğretmen ihtiyaçlarını dikkate alan, alan uzmanlığıyla desteklenen ve okul içi ilişkileri zedelemeyecek biçimde planlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ders denetimi, okul müdürleri, mesleki gelişim,

Asya Ülkelerinin Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırılması

Tuğçe Issıer ^{1,*} & Erkan Kırıl ¹

¹ Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Karşılaştırmalı eğitim; ülkelerin eğitim sistemlerini sosyal, siyasal ve kültürel etkenleri göz önünde bulundurarak inceleyen, uluslararası eğitim politikalarının anlaşılmasına ve geliştirilmesine önemli katkılar sunmaktadır. Özellikle uluslararası öğrenci değerlendirme sınavları ülkelerin durumunu karşılaştırmak için önemlidir. Nitekim ülkeler arasındaki eğitimsel farklılıkları sistematik biçimde ortaya koyması bakımından karşılaştırmalı eğitim araştırmalarına veri kaynağı sunmaktadır. Bu sınavlarda sürekli olarak yüksek başarı sergileyen ülkelerin bu başarısında önemli unsurlardan biri öğretmen niteliğidir. Öğretmen niteliği; öğrenci başarısı, okul etkililiği ve eğitim sisteminin genel performansı ile doğrudan ilişkilidir. Araştırmada 2022 yılı PISA sınavı sonuçlarına göre en yüksek başarıyı gösteren Asya ülkelerinin öğretmen yetiştirme sistemlerini karşılaştırmalı olarak incelemek ve elde edilen bulgular doğrultusunda Türk eğitim sistemine yönelik politika önerileri geliştirmek amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde karşılaştırmalı tarama deseni kullanılmıştır. Söz konusu ülkelerin belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Ölçüt olarak ise ülkelerin Asya kıtasında yer alması ve her birinin okuma, matematik ile fen bilimleri alanlarındaki performanslarının ilk 10 içerisinde bulunması esas alınmıştır. Bu kapsamda, en başarılı altı Asya ülkesi sırasıyla Singapur, Makao, Tayvan, Hong Kong, Japonya ve Güney Kore olarak belirlenmiştir. Veriler doküman analizi yöntemiyle toplanmış; verilerin güncelliği ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla ilgili ülkelerin eğitim bakanlıklarının resmi yayınları ile ulusal eğitim mevzuatından yararlanılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz tekniğiyle çözümlenmiş, ülkeler arasındaki benzerlik ve farklılıklar sistematik bir biçimde ortaya konulmuştur. İncelenen ülkelerin öğretmen yetiştirme sistemleri arasında belirgin benzerlikler saptanmıştır. Bu ülkelerin tamamında öğretmen aday seçimi süreçlerinin yüksek akademik standartlara dayandırılması ve öğretmenlerin mesleki yaşamları boyunca sürekli gelişimlerinin stratejik bir öncelik olarak benimsenmesi gibi ortak uygulamaların öne çıktığı görülmüştür. Farklılıkların görece çok az ve öğretmen niteliğini etkilemeyen unsurlar olduğu görülmüştür. Üniversite sınavında en başarılı olan öğrencilerin eğitim fakültelerine alınması, uygulamaya ağırlık verilmesi, Millî Eğitim Akademisinin lisansüstü eğitim merkezi haline getirilmesi gibi çeşitli öneriler geliştirilmiştir. Başarılı ülke deneyimlerinden elde edilen bulguların Türk eğitim sisteminin güçlendirilmesi sürecine rehberlik edeceği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen yetiştirme, PISA 2022, Asya ülkeleri

Avrupa Ülkelerinin Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırılması

Ezgi Önüt ^{1,*} & Erkan Kırıl ¹

¹ Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Toplumların değişen ihtiyaçlarına ve çağın gerekliliklerine uyum sağlayabilen bireyler yetiştirmek, eğitim sistemlerinin temel sorumlulukları arasında yer almaktadır. Eğitim sistemlerinin değişen beklentilerine etkili biçimde yanıt verebilmesi, büyük ölçüde öğretmenlerin sahip olduğu mesleki yeterlilik düzeyine bağlıdır. Eğitim sistemlerinin başarısında önemli bir role sahip olan öğretmenlerin nitelikli biçimde yetiştirilmesi, eğitimin kalitesini doğrudan etkileyen unsurlardan biridir. Bu nedenle öğretmen yetiştirme, seçme ve atama süreçleri ülkelerin eğitim politikaları açısından önemli görülmektedir. Özellikle uluslararası başarı sıralamalarında üst sıralarda yer alan ülkelerin öğretmen politikalarının incelenmesi, farklı eğitim sistemlerinin karşılaştırılması açısından oldukça önemlidir. Araştırmada, PISA 2022’de en başarılı Avrupa ülkelerinin öğretmen politikaları incelenerek Türkiye’ye yönelik öneriler geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden karşılaştırmalı tarama deseni kullanılmıştır. Araştırma kapsamında incelenecek ülkelerin belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Ölçüt olarak ülkelerin Avrupa kıtasında yer alması ve her birinin okuma, matematik ile fen bilimleri alanlarındaki performanslarının ilk 25 ülke arasında yer alması koşulu aranmıştır. Bu kapsamda en başarılı altı Avrupa ülkesi sırasıyla Estonya, İsviçre, İrlanda, Belçika, Danimarka ve Polonya olarak belirlenmiştir. Veriler; OECD raporları, ülkelerin eğitim bakanlıkları tarafından yayımlanan resmî belgeler, uluslararası raporlar, mevzuat dokümanları ve ilgili alan yazınından elde edilmiştir. Elde edilen veriler karşılaştırmalı eğitim yaklaşımı doğrultusunda analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda başarı düzeyi yüksek Avrupa ülkelerinde öğretmenlik mesleğinin toplumsal ve ekonomik statüsünün sistematik bir devlet politikasıyla korunduğu, öğretmenlik mesleğine kabul süreçlerinin daha seçici yürütüldüğü ve öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin sistemli biçimde desteklendiği görülmektedir. Araştırma kapsamında, öğretmen seçiminde yüksek başarı kriterlerinin benimsenmesi, uygulama ağırlıklı öğretmen yetiştirme süreçlerinin güçlendirilmesi ve öğretmenlik mesleğinin saygınlığının artırılmasına yönelik çeşitli öneriler geliştirilmiştir. Bu önerilerin uygulanmasının öğretmen yetiştirme politikalarına katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, yetiştirme, PISA, Avrupa ülkeleri

Yanlı Maddeler Üzerinden DMF Yöntemlerinin Karşılaştırılması: Fen Bilimleri Testi Örneği

Ersin Yıldırım ^{1,*} & Bayram Çetin ¹

¹ Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme A.B.D., Gaziantep Üniversitesi

Özet

Bu araştırmada, uzmanlar tarafından cinsiyete göre yanlı olduğu onaylanan dört maddenin bulunduğu, yirmi maddelik başarı testinde Mantel-Haenszel (MH), Lojistik Regresyon (LR) ve Simultaneous Item Bias Test (SIBTEST) yöntemlerinin yanlı maddeleri belirleme tutarlılıkları incelenmiştir. Araştırmanın verileri, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan bir ilin iki merkez ilçesindeki okullarda, 2025-2026 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 2068 yedinci sınıf öğrencisinin yanıtladığı 20 maddelik başarı testinden elde edilmiştir. DMF analizleri öncesinde testin tek boyutluluğu incelenmiş; betimsel istatistikler, güvenirlik analizleri ve madde istatistikleri hesaplanmıştır. Araştırmada madde yanlılığı süreci ters yönde işletilmiş, test maddeleri öncelikle uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman değerlendirmeleri sonucunda dört maddenin yanlı olduğu belirlenmiş ve daha sonra DMF analizleri R programında “difR” paketi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre uzmanlar tarafından yanlı olduğu belirtilen dört maddeden LR yöntemi ikisini, MH yöntemi ve SIBTEST yöntemi ise birini tespit edebilmiştir. Ayrıca uzmanlar tarafından yanlı görülmeyen bazı maddelerde MH, LR ve SIBTEST yöntemlerinin B ve C düzeyinde DMF belirlediği saptanmıştır. Elde edilen bulgular, farklı DMF belirleme yöntemlerinin yanlı maddeleri belirlemede farklı düzeylerde duyarlılık gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Madde Yanlılığı, Differential Item Functioning (DIF), Mantel-Haenszel (MH), Lojistik Regresyon (LR) ve Simultaneous Item Bias Test (SIBTEST)

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde Fen Bilimleri Alan Becerilerinin İncelenmesi

Gökçen Akyıldırım

Fen Bilgisi Öğretmenliği, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) kapsamında Fen Bilimleri Alan Becerileri'nin (FBAB) kuramsal temellerini, süreç bileşenlerini ve öğretim programlarına yansımalarını incelemektir. Çalışma, TYMM'nin benimsediği beceri temelli ve süreç odaklı öğrenme anlayışı çerçevesinde, fen öğretiminde öne çıkan alan becerilerinin öğretim programlarında nasıl yapılandırıldığını ele almayı amaçlamaktadır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yaklaşımıyla yürütülmüştür. Bu kapsamda Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan Fen Bilimleri, Fizik, Kimya ve Biyoloji öğretim programları ile TYMM Öğretim Programları Ortak Metni ve K12 Beceriler Çerçevesi incelenmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiş, FBAB ve bu becerilere ait süreç bileşenleri tematik olarak sınıflandırılmıştır. Çalışma bulguları, incelenen dokümanlar doğrultusunda, TYMM kapsamında FBAB'nin, öğretim programlarında kavramsal tanımların yanı sıra öğretim sürecine ilişkin açıklamalar ve örnek uygulamalarla birlikte yer aldığı belirlenmiştir. Program dokümanlarında FBAB1'den FBAB13'e kadar tanımlanan becerilerin, gözlem, veri toplama, kanıt kullanma ve bilimsel sorgulama adımlarını içeren süreç bileşenleriyle ifade edildiği saptanmıştır. Öğretim programlarında gözlem, sınıflandırma, tahmin, deney yapma, model oluşturma ve kanıt kullanma becerilerine ilişkin ifadeler ardışık biçimde yer verildiği görülmüştür. Bulgular, becerilerin disiplinlerin doğasına ve sınıf düzeylerine bağlı olarak farklı bağlamlarda ele alındığını ve süreç temelli ölçme ve değerlendirme anlayışına öğretim programlarında belirgin biçimde yer verildiğini düşündürmektedir. Bu yönüyle çalışma, TYMM'nin fen öğretiminde öngördüğü beceri temelli yaklaşımın öğretim programlarına nasıl yansıtıldığına ilişkin bütüncül bir değerlendirme sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, Fen Bilimleri Alan Becerileri, bilimsel süreç bileşenleri, süreç temelli öğrenme

Sosyobilimsel Akıl Yürütmenin Fen Okuryazarlığı Bağlamında İncelenmesi

Ümmü Arife Oyamak¹ & Hediye Can^{2,*}

¹ Fen Bilgisi Öğretmenliği, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

² Fen Bilgisi Öğretmenliği, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Bu araştırmanın amacı kırsal bölgede yaşayan, geçimini tarım ve hayvancılıkla sağlayan ailelerden gelen ve öğrenim süreci devam eden 9. sınıf öğrencileri ile aynı yörede yaşayan ve formal öğrenim sürecini tamamlamış yetişkinlerin yerel sosyobilimsel konularla ilgili akıl yürütme süreçlerini incelemek ve karşılaştırmaktır. Araştırmayı gerçekleştirmek için nitel araştırma modellerinden durum çalışması yöntem olarak belirlenmiş ve senaryo temelli yarı yapılandırılmış sorularla gönüllü katılımcılarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Senaryolar ve ilişkili sorular araştırmacılar tarafından, katılımcı yöre halkıyla ilişkili sondaj kuyusu ve jeotermal konuları ele alınarak oluşturulmuş ve uzman görüşleri ile şekillendirilmiştir. Deneme amaçlı görüşmeler yapılmış ve veri toplama araçları son halini almıştır. Bahsedilen kriterlere uygun 8 öğrenci ve 6 yetişkin görüşmelere katılmıştır. Veriler içerik analizine başvurularak anlamlandırılmıştır. Araştırmanın bulguları sosyobilimsel akıl yürütme sürecini; sorunun çözümüne yönelik görüşler, sorunun çözümünde dikkate alınan etmenler, akıl yürütme sürecindeki eğilimler ve bilgi kaynakları kategorileriyle açıklamıştır. Yetişkinler ve öğrencilerin akıl yürütme süreçlerinin anlamlandırılmasında farklı senaryolar kullanılsa da kategorilerde büyük oranda benzerlikler olduğu görülmüştür. Katılımcıların her iki senaryoda da iklim değişikliği ve küresel ısınma, ekonomi ve kar eldesi, emek gibi faktörleri sorunun çözümünde dikkate aldıkları görülmüştür. Katılımcıların sorunun çözümündeki eğilimleri farklı bakış açılarının olabileceğini düşünme, sorunun farklı çözümleri olabileceğini düşünme ve konunun karmaşıklığını anlayabilme olmak üzere üç farklı boyutta incelenmiştir. İlk iki boyutta yetişkinlerin ve öğrencilerin farklı görüşleri anlayabildiği ve farklı çözümleri kabul edebildiği ancak konunun karmaşıklığının algılanmasının görece zor olduğu anlaşılmıştır. Sorunun çözümündeki bilgi kaynakları incelendiğinde yaşantı ve deneyimin sıklıkla vurgulanıldığı, okul bilgisi, aile, arkadaşlar, sosyal medya, televizyon ve internetin de önemli olduğu görülmüştür. Araştırma kırsal bölgede yaşayan halkın güncel çevre sorunlarıyla ilgili farklı boyutları dikkate alarak düşünebildiğini ve empati kurabildiğini; emek, deneyim ve yaşantıya önem verdiğini göstermiştir. Bu araştırmanın, toplumun fen okuryazarlığının geliştirilmesine yönelik çalışmalarda önem verilmesi gereken konulara ve gelecekte yapılacak çalışmalara katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyobilimsel akıl yürütme, fen okuryazarlığı, Toplum, Sosyobilimsel konular

Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Eğitimde Yapay Zeka Kullanımına İlişkin Algıları Ve Etik Değerlendirmeleri

Gamze Aksoy ^{1,*} & Nilgün Yenice ²

¹ Fen Bilgisi Öğretmenliği, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

² Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Bu araştırmanın amacı, fen bilgisi öğretmen adaylarının yapay zekaya yönelik algılarını, kullanım biçimlerini, eğitim süreçlerindeki rollerini ve etik değerlendirmelerini kapsamlı bir şekilde incelemektir. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseniyle yürütülen çalışmada, farklı sınıf düzeylerinde öğrenim gören 14 öğretmen adayı ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler tematik analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının yapay zekayı ağırlıklı olarak bilgiye erişimi kolaylaştıran, öğrenme sürecini destekleyen ve öğretim faaliyetlerini verimli hale getiren işlevsel bir araç olarak algıladıklarını göstermektedir. Katılımcılar yapay zekayı özellikle ders planlama, materyal hazırlama, içerik üretimi ve bilgi edinme süreçlerinde aktif olarak kullanmaktadır. Bunun yanı sıra yapay zekanın günlük yaşamda da yaygın biçimde kullanıldığı belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının yapay zekaya yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğu, ancak bu tutumun temkinli bir yaklaşım içerdiği görülmüştür. Katılımcılar, yapay zekanın sağladığı kolaylıkların yanı sıra emek hırsızlığı, veri güvenliği, yanlış bilgi üretimi ve aşırı kullanım gibi etik risklere de dikkat çekmiştir. Bu durum, öğretmen adaylarının yapay zeka kullanımına ilişkin eleştirel bir farkındalığa sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırmanın bir diğer önemli bulgusu, yapay zekanın öğretmenlik mesleğine etkisine ilişkindir. Katılımcıların büyük çoğunluğu, yapay zekanın öğretmenin yerini alamayacağını, ancak öğretim sürecini destekleyen bir araç olarak önemli katkılar sağlayacağını ifade etmiştir. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının yapay zekayı bilinçli, eleştirel ve üretken bir şekilde kullanabilecek donanımına sahip olmaları, eğitimde bu teknolojinin etkili ve etik biçimde entegrasyonu açısından kritik önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zeka, Fen bilgisi öğretmen adayları, Eğitimde yapay zeka kullanımı

Fen Eğitiminde “Motivasyon Ve Yaratıcılık” Konularında Yapılan Çalışmaların Bibliyometrik Analizi

Zafer Atay ^{1,*} & Hilal Aktamış ²

¹ Fen Bilimleri Enstitüsü/Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı/Fen Bilgisi Eğitimi Programı/Fen Bilgisi Eğitimi Yüksek Lisans Programı, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

² Fen Bilgisi Öğretmenliği, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Bu araştırmada, fen eğitiminde motivasyon ve yaratıcılık kavramlarında yapılan çalışmaların Web of Science (WoS) veri tabanındaki verilerinin bir bibliyometrik analiz programı olan VOSviewer programıyla analiz edilerek sistemli bir özetinin araştırmacılara sunulması, kavramlarla ilgili boşlukların ve çalışma eğilimlerinin neler olduğunu belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada, Web of Science (WoS) veri tabanında “Eğitim-Eğitim Araştırmaları” kategorisinde 1980-2023 yılları arasında yayınlanmış farklı türdeki yapıtların bibliyometrik verileri kullanılmıştır. Motivasyon ve yaratıcılık kavramları ile ilgili 95 yapıtın yayın yıllarına bakıldığında, en fazla eser 2020 (17 eser), 2021 (12 eser), 2022 (9 eser) ve 2018 (9 eser) yıllarında yoğunlaşma olduğu görülmüştür. En fazla eser veren yazarların Nyet Moi Siew, Fatma Şahin, Jongwon Park olduğu; yayın türünün ağırlıklı olarak dergi makalesi (75), bildiri (13), kitap bölümü (1), editoryal yazı (1) olarak tespit edilmiştir. Yayınların ülkelere göre dağılımında liderliğin Türkiye (17), Çin (13), Güney Kore (11) olduğu; en çok yayının da İngilizce dilinde yapıldığı tespit edilmiştir. Bu araştırmada, fen eğitiminde motivasyon ve yaratıcılık kavramlarında yapılan çalışmaların Web of Science (WoS) veri tabanındaki verilerinin bir bibliyometrik analiz programı olan VOSviewer programıyla analiz edilerek sistemli bir özetinin araştırmacılara sunulması, kavramlarla ilgili boşlukların ve çalışma eğilimlerinin neler olduğunu belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada, Web of Science (WoS) veri tabanında “Eğitim-Eğitim Araştırmaları” kategorisinde 1980-2023 yılları arasında yayınlanmış farklı türdeki yapıtların bibliyometrik verileri kullanılmıştır. Motivasyon ve yaratıcılık kavramları ile ilgili 95 yapıtın yayın yıllarına bakıldığında, en fazla eser 2020 (17 eser), 2021 (12 eser), 2022 (9 eser) ve 2018 (9 eser) yıllarında yoğunlaşma olduğu görülmüştür. En fazla eser veren yazarların Nyet Moi Siew, Fatma Şahin, Jongwon Park olduğu; yayın türünün ağırlıklı olarak dergi makalesi (75), bildiri (13), kitap bölümü (1), editoryal yazı (1) olarak tespit edilmiştir. Yayınların ülkelere göre dağılımında liderliğin Türkiye (17), Çin (13), Güney Kore (11) olduğu; en çok yayının da İngilizce dilinde yapıldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fen Eğitimi, motivasyon, yaratıcılık, bibliyometri, Web of science

Film Afişleri Üzerine Göstergebilimsel Çözümlemeler

Ahu Simla Değerli ^{1,*} & Seda Kurnaz ²

¹ Güzel Sanatlar Eğitimi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

² Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Görsel iletişim aracı olan grafik tasarımın en önemli özelliği verilmek istenen mesajı hedef kitleye iletmek ve ürünü tanıtmaktır. Grafik tasarımın yaratımı olan afişler, bir fikri duyurmak, düşünceleri aktarmak, reklam ve propaganda yapmak gibi çeşitli görevler üstlenmişlerdir. Afiş türleri içinde yer alan sosyal afişlerin en çok insana ulaşan türü şüphesiz ki film afişleridir. Onların temel amacı; film hakkında bilgi vermek, ulaştırmak istediği mesajı iletmektir. Film ve potansiyel izleyiciler ilk teması afişler üzerinden kurarlar. Afişte filme dair bazı görseller kompozisyonda yer alır. Yani izleyiciler film afişini gördüklerinde filme ait künye bilgilerini, içeriğini, türünü anlayabilir ve fonu izlemeden zihinlerinde ona dair bir fikir oluşabilir. Film afişlerinde genellikle görünenin ardında daha derin anlamlar saklıdır. Bu sebeple afişlerin dilini anlamak için göstergebilim kavramından sıklıkla yararlanılır. Göstergebilim, yazılı ve görsel iletişimi inceleyen bilim dalı olarak görünenin arkasında saklanan anlamların keşfedilmesinde yol göstermektedir. Göstergebilim tasarımı anlama ve kavrama yolunda verilen mesajların kodlarını ortaya koymaktadır. Bu çalışmada ilk olarak detaylı literatür taraması yapılmış; seçilen afişlerin analizinde nitel araştırma yöntemlerinden göstergebilimsel analiz yöntemi uygulanmıştır. Çalışmada Barthes'in gösterge, gösteren ve gösterilenden oluşan gösterge sistemi kullanılarak tablolar oluşturulmuştur. Seçilen film afişlerinin ön ve arka plan göstergeleri açıklanmaya ve gizlenen kodlar keşfedilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Grafik Tasarım, Afiş, Göstergebilim, Barthes, Düzanlam, Yananlam

Dadaizm ve Marcel Duchamp

Ahu Simla Değerli ^{1,*} & Gazi Gürbüz ¹

¹ Güzel Sanatlar Eğitimi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Dadaizm 20. Yüzyılın başlarında I. Dünya Savaşı sonrası oluşan tahribatın sonucu olan sanat hareketidir. Bu akım kalıplaşmış tekniklerin ve dönemin var olan estetik algılarının ötesine geçmiş; Sanatın mevcut normlarına karşı bir protest tavrı sergilemiştir. Dadaizm, yalnızca bir sanat hareketi değil ayrıca bir yaşam felsefesi ve bir başkaldırı hareketidir. Var olan bu şekli ile sanatın sınırlarını zorlar ve yeni kapılar aralayıp fikirler ortaya koyar. Dadaizm fikri Hugo Ball tarafından ortaya atılmış. Zürih’te bulunan Cabaret Voltaire isimli bir kulüpte 1915–1916 yılları arasında şekillenmiş daha sonra ise Avrupa’nın birçok bölgesine ve Amerika’ya yayılmıştır. Kurucusu olarak kabul edilen kişi Jean Arp’ dır. Dadaizm denildiğinde ise ilk akla gelen isim Marcel Duchamp’dır. Sanatçı sanatın geleneksel kurallarını reddederek radikal bir değişim süreci oluşturmuş, hazır nesneyi sanat eseri olarak kullanıma sunmuştur. Duchamp’ın Dada hareketinin New York kolunda önemli bir rolü vardır ve adını önce New York’ta daha sonra tüm dünyada geniş kitlelere duyurmuştur. Çalışmanın evrenini Dadaist sanatçı Marcel Duchamp’ın eserleri; örneklemini ise Çeşme, Bisiklet Tekerleği ve Şişe Askısı isimli 3 eseri oluşturmaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup, çalışma verileri betimsel analiz ve içerik analizi ile çözümlenmiştir. Bu çalışmada, Dadaizmin ortaya çıkış nedenleri, Dadaizmin kavramsal sanatın zeminini nasıl temellendirdiği ve Marcel Duchamp’ın bu akıma olan etkisi incelenip değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dadaizm, Marcel Duchamp, Kavramsal Sanat, Hazır nesne

Barok Döneminde Yapay Işık Caravaggio Eserlerine Yansıması

Ahu Simla Değerli ^{1,*} & Irem Nur Birmo ¹

¹ Güzel Sanatlar Eğitimi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

16. yüzyılın sonlarına doğru sanat tarihinde yerini almaya başlayan Barok sanatı Maniyerizmin ardından gelen ve Avrupa'ya yayılmış dini gerilimlerin sonucu olarak ortaya çıkmış bir sanat hareketidir. Barok kelimesinin yamuk, bozuk şekilli inci tanesi manasına gelen Portekizce "Barroco" kelimesinden türetildiği bilinmektedir. Başlangıçta, Yüksek Rönesans'ın ahengi ve tutarlılığıyla ters düşen sanatsal aşırılıklar ve gereğinden fazla ayrıntıların bir eleştirisi olarak ortaya çıkmış olsa da, bu dönem sanat tarihinde hareketli kompozisyonların derin duygusal ifadelerin ve tiyatral dramatizasyonların olduğu bir dönemdir. Barok'un en belirgin özelliği olan ışık, resimlerde bir anlatım dili niteliğindedir. Özellikle Michelangelo Merisi da Caravaggio, yapay ışığı resimlerinde anlatım dili olarak kullanmasıyla Barok sanatını derinden etkilemiştir. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini Caravaggio'nun eserleri oluşturmakta, çalışmanın örneklemini ise Judith Holofernes'in Başını Kesiyor, Golyat'ın Başıyla Davut, Saint Jerome, İsa'nın Mezara Konması ve Aziz Paul'un Dönüşümü isimli 5 eseri oluşturmaktadır. Bu çalışmada, seçilen eserler çerçevesinde Caravaggio'nun sembolik anlatımı ile yapay ışık kullanımı incelenmiş; ışığın sanatçının eserlerinde nasıl bir anlam katmanı oluşturduğu açıklığa kavuşturulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Barok, Yapay Işık, Caravaggio, Sembolizm

Art Nouveau Sanat Hareketi Çerçevesinde Gustav Klimt Ve Alphonse Mucha Eserleri

Ahu Simla Değerli ^{1,*}, Reyhan Demir Övez ² & Ezgi Kıvrak Cesur ¹

¹ Güzel Sanatlar Eğitimi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

² Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Art Nouveau, 19. yüzyılın sonları ile 20. yüzyılın başlarında, özellikle Avrupa’da, sanatı ve tasarımı birleştiren önemli bir hareket olarak ortaya çıkmıştır. Endüstrileşmenin toplumsal yaşama etkileri devam ederken Art Nouveau akımı sanat dünyasında kendini göstermeye başlamış; ortaya çıktığı dönem ve sonrasında günümüze kadar süren etkileri ile sanata yön vermiştir. Bu akımda sanatçılar doğadan da etkilenecek zarif hatlar kullanmış; süslü ve dekoratif tavrı eserlerine yansıtmışlardır. Bu çalışmanın amacı, Art Nouveau hareketinin kökenlerini, temel özelliklerini ve sanat dünyası üzerindeki etkilerini incelemektir. Ayrıca Art Nouveau’nun önemli temsilcileri olan Alphonse Mucha (1860-1939) ve Gustav Klimt’in (1862-1918) seçilmiş eserleri, ilgili araştırmalar ışığında değerlendirilmiştir. Araştırmanın evrenini Art Nouveau akımı, örneklemini ise Gustav Klimt ve Alphonse Mucha’nın seçilmiş eserleri oluşturmuştur. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biçimsel analiz ve içerik analiz yöntemleri kullanılmıştır. Çalışmada, akımın sanatsal yenilikleri, toplumsal yansımaları ve günümüze uzanan etkileri ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Art Nouveau,, Gustav Klimt, Alphonse Mucha

Çoklu Zekâ Kuramına göre Tasarlanmış Görsel Sanatlar Dersinin Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi

Gülderen Hanım Aysal ¹ & Mehmet Altın ^{2,*}

¹ Resim Öğretmenliği, Milli Eğitim Bakanlığı

² Eğitim Bilimleri, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Bu araştırma ortaokul altıncı sınıf Görsel Sanatlar dersi Sanat Elemanları ve Tasarım İlkeleri ünitesi "doku" konusunu öğrenme sürecinde çoklu zeka kuramını temel alan uygulama sürecine ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma Aydın ili Germencik ilçesinde bulunan bir okulun altıncı sınıflarında 2022-2023 öğretim yılı güz döneminde yürütülmüştür. Bu araştırmada uygulama sürecine ilişkin olarak öğrenci görüşleri ile nitel veriler elde edilmiştir. Standartlaştırılmış açık uçlu sorulardan oluşan "öğrenci görüş formu" kullanılarak öğrencilerle odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler betimsel yolla analiz edilmiştir. Analiz sonucunda bu veriler uygulanan etkinliklerin öğrenme süreci ile öğrencilerin çoklu zeka alanlarına katkısı olmak üzere incelenmiştir. Uygulamaların öğrencilerin bilişsel, sosyal ve duyuşsal gelişimlerine olumlu katkılar getirdiği saptanmıştır. Ayrıca uygulamaların, öğrenme sürecinde öğrencilerin etkin olarak rol almasına, öğretmenin rolünde de olumlu değişimlere yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çoklu Zekâ Kuramı, Görsel Sanatlar

Postdijital Estetik Bağlamında Çağdaş Sanatta Nesne, Mekan ve Mükemmellik Söylemi

Reyhan Demir Övez¹ & Ahu Simla Değerli^{2,*}

¹ Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

² Güzel Sanatlar Eğitimi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Dijital teknolojilerin gündelik yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmesiyle birlikte sanat üretimi ve estetik deneyim önemli bir dönüşüm sürecine girmiştir. Günümüzde artık sanat yapısı yalnızca fiziksel bir nesne olarak değil, veri, algoritma, ekran, yapay zeka ve etkileşimli sistemler aracılığıyla oluşan çok katmanlı deneyim alanı olarak varlık göstermektedir. Bu durum, dijital teknolojinin yaşamın görünmez altyapısına dönüştüğü “postdijital” çağ bağlamında değerlendirilmektedir. Postdijital estetik, fiziksel ile dijital olan arasındaki sınırların belirsizleştiği, mekanın veri akışları, projeksiyon sistemleri, algoritmik imgeler ve katılımcı deneyimler üzerinden yeniden üretildiği hibrit bir estetik yapı oluşturabilmektedir. Bu çalışma, postdijital estetik bağlamında nesne, mekan ve mükemmellik söylemi ilişkisini çağdaş sanat ekseninde incelemeyi amaçlamaktadır. Özellikle medya sanatı, immersif yerleştirmeler, dijital sergiler ve yapay zeka destekli görsel üretimler üzerinden şekillenen yeni estetik deneyimlerin yalnızca görsel bir dönüşüm değil, aynı zamanda kültürel, pedagojik ve söylemsel bir alan oluşturduğu ileri sürülmektedir. Bu bağlamda postdijital sanat ortamlarında ortaya çıkan mükemmellik anlayışı tartışmaya açılmıştır. Çalışmada öncelikle postdijital estetik kavramı ele alınarak dijital sonrası sanat üretim biçimleri incelenecektir. Ardından medya sanatında mekanın dönüşümü, izleyici deneyimi ve etkileşim kültürü değerlendirilecektir. Özellikle bienaller, immersif sergiler ve yapay zeka destekli görsel üretimler üzerinden sanat nesnesinden deneyim mekanına geçiş tartışılacaktır. Bu süreçte ekran kültürü, veri estetiği, simülasyon ve algoritmik görsellik kavramlarının çağdaş sanat söylemini nasıl dönüştürdüğü incelenecektir. Bu çalışmada, postdijital estetik kavramını ve bu kavramın çağdaş sanattaki yansımalarını çözümlemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden faydalanılmıştır. Araştırmada, karmaşık kültürel ve estetik fenomenleri anlamlandırmak için betimsel analiz ve eleştirel teori yöntemleri benimsenmiştir. Postdijitalleşme süreci; teknoloji, felsefe ve sanat sosyolojisi disiplinlerinin kesişim noktasında ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Postdijital, Çağdaş Sanat, Estetik, Mükemmellik

Yapay Zeka Görsellerinin Gerçeklikle Karıştırılması: Lise Öğrencilerinde Farkındalık Düzeyine Yönelik Bir Araştırma

Ekin Dönmez ¹ & Erkan Kırıl ^{2,*}

¹ Matematik Öğretmeni, Nazilli Sosyal Bilimler Lisesi

² Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Yapay zeka teknolojilerinin hali hazırda eğitim, sağlık ve iletişim başta olmak üzere yaşamın pek çok alanına hızla entegre olması, bu teknolojilerin toplumsal etkilerinin bilimsel olarak incelenmesini gerektirmektedir. Özellikle yapay zeka ile üretilen görsellerin giderek artan gerçekçiliği, bireylerin bu içerikleri özgün görsellerden ayırt etme kapasitesini sorgulatır hale gelmiştir. Nitekim bu çalışmada, lise öğrencilerinin yapay zeka ile üretilen görsellere yönelik farkındalık düzeylerini belirlemek ve bu görsellerin gerçeklikle karıştırılmasının bilişsel ve duygusal yansımalarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu bir devlet lisesinde öğrenim gören 57 gönüllü 9. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma, açıklayıcı sıralı karma desen ile yürütülmüştür. Birinci aşamada 57 öğrencinin tamamıyla ön test-son test tek gruplu zayıf deneysel desen uygulanmıştır. Bu süreçte önce yapay zeka farkındalığını ölçen bir ön test uygulanmış, ardından yapay zeka ve gerçek görsellerden oluşan karma bir görsel set sunulmuş, son olarak aynı sorular son test olarak tekrar uygulanmıştır. İkinci aşamada ise nicel bulguları derinlemesine yorumlamak amacıyla amaçlı örnekleme yoluyla belirlenen 15 gönüllü öğrenciyle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulguları, katılımcıların yapay zeka görselleri ile gerçek görseller arasındaki farkı büyük ölçüde ayırt edemediğini ortaya koymaktadır. Yapay zekanın ürettiği içeriklerdeki estetik mükemmeliyetin gerçeklik algısını zedelediği ve bireylerde hem hayranlık hem de kaygı yarattığı belirlenmiştir. Bu durum, "mükemmeliyetçilik" olgusunun yapay zeka etiği ve medya okuryazarlığı açısından tartışılması gereken kritik bir kavram olarak öne çıktığına işaret etmektedir. Sonuç olarak bireylerin eleştirel görsel okuryazarlık becerilerinin güçlendirilmesinin bir gereklilik haline geldiği değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda yapay zeka farkındalığına yönelik etkinliklerin ortaöğretim müfredatına sistematik biçimde entegre edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zeka, görsel farkındalık, mükemmeliyetçilik, medya okuryazarlığı, gerçeklik algısı

Afet Zamanlarında Dijital Gönüllülük

Ömer Cem Karacaoğlu

Department of Educational Sciences, Adnan Menderes University

Özet

Bu araştırmanın amacı, genç bireylerin afet zamanlarında dijital gönüllülük faaliyetlerine katılırken sahip olmaları gereken bilgi, beceri ve tutumları belirlemektir. Çalışma, nitel bir araştırma tasarımına göre yapılandırılmış olup, veri toplama sürecinde Depolama Tekniği kullanılmıştır. Çalışma grubu 17 üniversite öğrencisinden oluşmuştur. Veri toplama sürecinde katılımcılar düşüncelerini yazılı olarak bireysel ifade etmiş ve daha sonra grup içinde paylaşılan görüşler tematik analiz kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, dijital gönüllülükte en çok vurgulanan yetkinlik alanları dijital okuryazarlık, veri doğrulama, güvenilir kaynak bilgisi, empati, etik sorumluluk ve sağlıklı şüphecilik olmuştur. Bulgular, dijital gönüllülüğün sadece teknik bir çaba değil, aynı zamanda etik ve sosyal sorumluluk da taşıdığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, dijital gönüllülük eğitiminin genişletilmesi ve gençlerin bilgi doğrulama becerileriyle donatılması önerilmektedir. Araştırma, afet dönemlerinde güvenilir bilgi akışını sağlamak amacıyla gençlerin dijital vatandaşlık kapasitelerinin güçlendirilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital gönüllülük, afet yönetimi, bilgi doğrulama, empati, dijital okuryazarlık

Matematik Öğretmenlerinin 9. Sınıf Matematik Ders Kitabına Yönelik Görüşleri

Ogün Bilge

Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı

Özet

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) ortaöğretim matematik dersi öğretim programı 2024-2025 eğitim-öğretim yılında 9. sınıflardan itibaren kademeli şekilde uygulanmaya başlanmıştır. Bu çerçevede hazırlanan MEB 9. sınıf matematik ders kitabı da yaklaşık iki yıllık okutulma sürecini tamamlamak üzeredir. Bu çalışmanın amacı, Lise Matematik Öğretmenlerinin 9. Sınıf Matematik Ders kitabına Yönelik Görüşlerini belirlemektir. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseniyle planlanmıştır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Bu kapsamda çalışma, Ankara İli merkez ve taşra ilçelerindeki Devlet liselerinde görev yapan 47 matematik öğretmeni ile yürütülmüştür. Veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüş alma formu ile toplanmıştır. Çalışmanın verileri, içerik analizi ile çözümlenmiştir. Bu çalışmada ders kitabının içerik ve ölçme-değerlendirme boyutları ele alınmıştır. Çalışmanın bulgularına göre, matematik öğretmenleri, ders kitabının içeriğini, günlük hayatla güçlü ilişkilendirme yönünden oldukça başarılı bulmuşlardır. Örneklerin ve soruların yeterli olmadığı, içeriğin öğrenci seviyesine uygun olmadığı (öğrenci seviyesinin üzerinde olduğu), içeriğin yoğun olduğu yönünde olumsuz görüş belirten önemli sayıda katılımcının varlığı dikkat çekici bulunmuştur. Çalışmanın ölçme ve değerlendirme boyutu ile ilgili olarak, ölçme araçlarının çeşitliliği, en çok dile getirilen olumlu yön olmuştur. Öte yandan soruların öğrenci seviyesine uygun olmaması ve soruların zorluk düzeylerinin farklılık göstermesi, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin yetersizliği sorun olarak dile getirilen hususlar olmuştur. Bu bulgular ışığında, öğretmenlere ölçme ve değerlendirmede yeni yaklaşımlarla ilgili hizmet içi eğitimler verilmesi, ek öğretim materyalleri sağlanması ve ders kitabı içeriğinin yeniden düzenlenmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Matematik öğretmeni, ders kitabı, 9. sınıf matematik ders kitabı

Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihsel ve Kuramsal Yapısı: Mersin İli Örneği

Selman Gökçe ^{1,*}, Ramazan Yılmaz ² & Orhan Telsiz ³

¹ Uluslararası İşletme, Milli Eğitim Bakanlığı

² Coğrafya Öğretmenliği, Milli Eğitim Bakanlığı

³ Coğrafya, Milli Eğitim Bakanlığı

Özet

Bu çalışma, Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimin tarihsel ve kurumsal gelişimini Mersin ili özelinde incelemektedir. Mesleki eğitim sisteminin dönüşümü, Ahilik teşkilatından günümüze uzanan süreçte mevzuat düzenlemeleri ve kurumsal yapılanmalar çerçevesinde ele alınmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi deseni ile yürütülmüştür. Veri kaynaklarını Cumhuriyet döneminden günümüze yürürlüğe giren kanun, yönetmelik ve genelgeler ile Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü ve Mersin İl Millî Eğitim Müdürlüğü istatistiksel verileri oluşturmaktadır. Elde edilen bulgulara göre, Ahilik teşkilatından modern ıslahhanelere uzanan sürecin Cumhuriyet döneminde Tevhid-i Tedrisat Kanunu (1924) ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu ile devlet politikası haline geldiğini göstermektedir. Ayrıca 2011’de 652 sayılı KHK ile dağınık yapıdaki altı birimin Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü altında birleştirildiği ve Mersin’de Cumhuriyet sonrası dönemde mesleki ve teknik eğitimde hızlı bir gelişim yaşandığı görülmektedir. Türkiye genelinde Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü güncel verilerine göre, yaygın eğitim kurumları ve özel kurumlar hariç olmak üzere 3.420 resmi mesleki ve teknik eğitim kurumu bulunmaktadır. Mersin’de ise yaygın eğitim kurumları hariç 73 resmi kurum ile Türkiye’de 7. sırada yer almaktadır. Ayrıca ilde 10 özel mesleki ve teknik eğitim kurumu bulunmaktadır. İlçe bazlı dağılımda en yüksek pay Tarsus’ta (16 kurum) iken; Toroslar (10), Akdeniz ve Silifke (9’ar), Erdemli (6), Anamur (5), Mezitli ve Yenışehir (4’er), Gülnar ve Mut (3’er), Bozyazı (2) ile Aydıncık ve Çamlıyayla (1’er) ilçeleri takip etmektedir. Alan bazlı dağılımda ise Bilişim Teknolojileri ile Elektrik-Elektronik Teknolojisi 21’er kurumla öne çıkarken, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi 17, Yiyecek-İçecek Hizmetleri 13 ve Muhasebe ve Finansman 12 kurumla yer almaktadır. Mesleki ve teknik eğitimde resmi kurumlarda derslik başına düşen öğrenci sayısı 21 olarak belirlenmiştir. Sonuç olarak, Mersin’de eğitimin bölgesel ihtiyaçlar ve istihdam olanaklarına göre şekillendiğini, öğrencilerin iş imkânı yüksek alanlara yöneldiğini göstermektedir. Mersin’in liman, lojistik ve ticaret potansiyeli dikkate alındığında, ulaştırma, lojistik ve turizm alanlarının geliştirilmesinin bölgesel ekonomiye katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Eğitim, Teknik Eğitim, Mersin, Tarih, İstatistiksel Veriler

Yapay Zekâ Destekli Müzik Üretiminin Müzik Eğitimi Üzerindeki Etkileri: Yaratıcılık ve Öznelik Tartışması

Tuba Gürbüz

Müzik Öğretmeni, Zeytinburnu Şehitler Bilim ve Sanat Merkezi

Özet

Bu kavramsal çalışmanın amacı, üretken yapay zekâ teknolojilerinin müzik eğitimi üzerindeki olası etkilerini yaratıcılık, sanatsal kimlik ve öznel üretim bağlamında incelemektir. Günümüzde yapay zekâ destekli müzik üretim araçlarının yaygınlaşmasıyla birlikte öğrenciler herhangi bir ileri düzey enstrüman bilgisine sahip olmadan beste oluşturabilmekte, armoni yazabilmekte ve dijital düzenlemeler yapabilmektedir. Özellikle AIVA, Suno AI, Soundraw ve MuseNet gibi yapay zekâ tabanlı sistemler kısa sürede özgün müzik üretimi sağlayabilmekte ve kullanıcıların teknik bilgiye duyduğu ihtiyacı azaltabilmektedir. Bu dönüşüm müzik üretimini daha erişilebilir hale getirirken aynı zamanda müzik eğitiminin temel amaçlarına ilişkin yeni tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Geleneksel müzik eğitiminde teknik beceri geliştirme, işitsel algı, estetik yorumlama ve bireysel ifade önemli bir yere sahipken yapay zekâ destekli üretim süreçlerinde öğrencinin aktif üretici rolünün dönüşmeye başladığı değerlendirilmektedir. Bu çalışma, 2024-2025 yılları arasında müzik eğitimi, eğitim teknolojileri ve yapay zekâ alanında yayımlanan ulusal ve uluslararası literatür temel alınarak doküman incelemesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada özellikle yapay zekâ destekli müzik üretim araçlarının öğrencilerin yaratıcılık algıları, bestecilik süreçleri, sanatsal özgüvenleri ve müzikal kimlik gelişimleri üzerindeki olası etkileri disiplinlerarası bir bakış açısıyla tartışılmıştır. Literatür doğrultusunda yapay zekâ teknolojilerinin öğrencilerin teknik üretim süreçlerini hızlandırabileceği, bireysel deneme yapma cesaretini artırabileceği ve müzik üretimine erişimi kolaylaştırabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte sürekli yapay zekâ desteğiyle çalışan öğrencilerin özgün müzikal ifade geliştirme süreçlerinde dış yönlendirmeye daha bağımlı hale gelebileceği ve sanatsal aidiyet duygusunda zayıflamalar yaşayabileceği değerlendirilmektedir. Ayrıca öğrencilerin ortaya koydukları müzikal ürünlerle kurdukları duygusal bağın dönüşmesinin uzun vadede müzik eğitiminde yaratıcılık anlayışını değiştirebileceği öngörülmektedir. Yapay zekâ destekli öğrenme ortamlarında öğrencilerin süreçten çok sonuca odaklanmasının ise müzikal öğrenmenin derinliğini azaltabileceği düşünülmektedir. Bunun yanında yapay zekâ araçlarının öğretmenler tarafından pedagojik amaçlarla bilinçli biçimde kullanılmasının öğrencilerin eleştirel dinleme, analiz ve yorumlama becerilerine katkı sağlayabileceği de değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda geleceğin müzik eğitiminde yalnızca teknik yeterliliğin değil, bireyin özgün estetik deneyimini koruyan eğitim modellerinin önem kazanacağı; süreç temelli yaratıcı uygulamaların ve yapay zekâ okuryazarlığının müzik eğitimi programlarında daha görünür hale geleceği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, müzik eğitimi, yaratıcılık, müzikal kimlik, öznelik

Özel Eğitim Meslek Okullarında Türkçe Öğretim Programının Okuma Yazma Bilmeyen Öğrenciler Açısından Değerlendirilmesi: Öğretmen Görüşleri

Emine Kökcü Aydın

Özel Eğitim Öğretmenliği, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Bu araştırmanın amacı, özel eğitim meslek okullarında görev yapan öğretmenlerin mevcut Türkçe öğretim programını, okuma yazma bilmeyen zihinsel yetersizliği olan öğrenciler açısından değerlendirmelerini incelemektir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı kapsamında tek durumlu örnek olay deseni ile yürütülmüştür. Çalışma grubunu, amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenen 9 özel eğitim öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmış ve tümevarımsal içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Bulgular, öğrencilerin büyük bir bölümünün meslek okuluna temel okuryazarlık becerilerini kazanmadan geldiğini ve performanslarının çoğunlukla ses ya da hece düzeyinde kaldığını göstermektedir. Öğrencilerin ortaokuldan mezun olduklarında temel okur-yazarlık becerilerine sahip olmaları beklenmesine rağmen, bu düzeye çoğunlukla ulaşamadıkları görülmektedir. Öğretmenler, mevcut programın üst düzey akademik becerilere odaklandığını ve bu yönüyle öğrencilerin düzeyine uygun olmadığını belirtmiştir. Ayrıca materyal yetersizliği yaşandığı ve öğretmenlerin bireysel çabalarla somutlaştırma yaptıkları ifade edilmiştir. Sonuç olarak, özel eğitim meslek okullarında uygulanan Türkçe öğretim programının, okuma yazma bilmeyen, akranlarından farklılık gösteren öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine, bireysel farklılıklarına ve işlevsel gereksinimleri doğrultusunda yeniden düzenlenmesi gerektiği ve programın esnek ve zenginleştirmeye uygun olacağı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Özel eğitim meslek okulu, Türkçe öğretim programı, okuma yazma, zihinsel yetersizlik, öğretmen görüşleri

Siber Dünyada Eğitim

Şeyma Gökçe Lenk

Bilişim Teknolojileri ve Dijital Bağımlılık, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Özet

Bu çalışma, eğitimde dijital dönüşümün farklı boyutlarını inceleyen bir derleme makale niteliğindedir. Araştırmanın temel amacı, uzaktan eğitim, sanal gerçeklik, metaverse ve hibrit mekân kavramlarının eğitim bilimleri literatüründeki yansımalarını ortaya koymak ve Türkiye’deki uygulamalarla küresel gelişmeleri karşılaştırmaktır. Bu doğrultuda nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmış; 2019–2026 yılları arasında yayımlanan makaleler, tezler ve raporlar sistematik biçimde incelenmiştir. Elde edilen bulgular, Covid-19 sürecinde yaşanan “acil uzaktan öğretim” deneyiminin öğretmen ve öğrencilerin teknolojiye adaptasyonunu hızlandırdığını ve öğrenmenin kalıcı bir model olarak benimsenmesine zemin hazırladığını göstermektedir. Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim algılarını konu alan çalışmalar, teknolojiye yakınlık düzeyinin öğrenme başarısını doğrudan etkilediğini ortaya koymaktadır. Türkiye’deki uzaktan eğitim programlarının çeşitliliği ise fırsat eşitliği ve dijital bölünme sorunlarını gündeme getirmektedir. Metaverse ve sanal gerçeklik teknolojilerinin eğitimde sunduğu üç boyutlu etkileşimli ortamların öğrenme motivasyonunu artırdığı ve bireyselleştirilmiş öğrenme imkânı sağladığı görülmektedir. Bununla birlikte, metaversal öğretimin sanal kimlik, etik ve toplumsal uyum gibi tartışmalı yönleri bulunmaktadır. Hibrit mekân anlayışı ise fiziksel ve dijital ortamların bütünleşmesiyle esnek, etkileşimli ve çok boyutlu öğrenme alanları yaratmakta; özellikle uygulama temelli disiplinlerde öğrencilerin üretim süreçlerine aktif katılımını mümkün kılmaktadır. Sonuç olarak, bu derleme çalışması siber dünyada eğitim ekosisteminin sunduğu fırsat ve riskleri bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirmekte; erişim, bireyselleştirme ve motivasyonu artırırken etik, eşitlik ve sürdürülebilirlik konularında dikkatli politikalar geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Metaverse, Sanal Gerçeklik, Hibrit Mekân, Eğitim Teknolojileri

Evli Bireylerde Informal Farkındalık (Mindfulness) Uygulamalarının Evlilik İlişisine Etkileri: Nitel Bir Çalışma

Çiğdem Gülden

Yunus Emre Eğitim ve Uygulama Merkezi, Milli Eğitim Akademisi

Özet

Bu çalışma, evli bireylerde informal farkındalık uygulamalarının evlilik ilişkisi üzerindeki deneyimsel etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Evlilik doyumu ve ilişkisel uyum, çiftler arası etkileşim kalitesine bağlı dinamik süreçler olarak ele alınmıştır. Farkındalık, bireyin anda kalma, düşünce ve duygularını yargısız biçimde gözlemleme ve otomatik tepkiler yerine bilinçli yanıt verme kapasitesi olarak tanımlanmakta olup ilişkisel süreçlerde duygusal düzenlemeyi destekleyen bir değişken olarak değerlendirilmektedir. Farkındalık sadece bireyin kendi içsel yaşantılarını düzenleyen bir süreç olarak değil, aynı zamanda kişinin çevresi ve diğer insanlarla kurduğu ilişkilerin kalitesini etkileyen bir ilişkisel farkındalık biçimi olarak da kabul edilmektedir. Bu çalışma nitel araştırma yöntemiyle yapılmış, elde edilen veriler tematik analiz ile incelenmiştir. Farklı evlilik süresi ve sosyoekonomik özelliklere sahip sekiz evli birey iki hafta süren informal farkındalık uygulamaları gerçekleştirmiştir. Uygulamalar sonrası yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış ve veriler, Braun & Clarke (2006) tarafından önerilen tematik analiz sürecine göre analiz edilmiştir. Tematik analiz sonucunda dört ana tema elde edilmiştir: (1) Duygusal öz-düzenleme kapasitesinde gelişim, (2) Duygu ve düşüncelere yönelik farkındalık artışı, (3) İlişkisel etki farkındalığının gelişmesi ve (4) Evlilik doyumunda algısal artış. Katılımcılar özellikle çatışma anlarında daha sakin kalabildiklerini, düşünce ve duygularını ve düşüncelerini daha iyi gözlemleyebildiklerini ve davranışlarının eşleri üzerindeki etkilerini daha fazla fark ettiklerini belirtmiştir. Bu bulgular, farkındalığın duygu düzenleme ve bilişsel farkındalık süreçlerini geliştirdiğini gösteren literatürle uyumludur. Bulgular, informal farkındalık uygulamalarının evlilik yaşamında duygusal düzenleme, farkındalık ve ilişkisel doyumu artıran bir psikolojik kaynak olduğunu göstermektedir. Elde edilen sonuçlar, farkındalık müdahalelerin evlilik ilişkilerinde destekleyici bir yaklaşım olarak kullanılabileceğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Evlilik ilişkisi, Evli bireyler, mindfulness (farkındalık)

Kaynakça

Braun, V. & Clarke, V. (2006) Using thematic analysis in psychology, *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063o>

İnsomnia (Uykusuzluk) İle İlgili Yayımlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi

Çiğdem Gülden

Yunus Emre Eğitim ve Uygulama Merkezi, Milli Eğitim Akademisi

Özet

Bu araştırmanın amacı, insomnia (uykusuzluk) alanında gerçekleştirilen bilimsel çalışmaların bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenerek literatürün mevcut yapısının ortaya koymak ve gelecekte yapılacak araştırmalara yönelik bütüncül perspektif sunmaktır. Bu kapsamda, Web of Science veri tabanında “insomnia” anahtar kelimesi kullanılarak tarama gerçekleştirilmiş; psikoloji ve eğitim alanlarında 2021–2026 yılları arasında yayımlanan toplam 454 makale belirlenen dâhil edilme ölçütleri doğrultusunda incelemeye alınmıştır. Verilerinin analizinde VOSviewer 1.6.20 programından yararlanılmış ve görsel haritalama teknikleri kullanılmıştır. Çalışma kapsamında makaleler; yıllara göre yayın ve atıf sayıları, araştırma alanları, yayın dilleri, yazarların atıf düzeyleri ve ortak yazarlık ilişkileri, ortak anahtar kelimeler ile dergi, kurum ve ülkelere göre yayın ve atıf dağılımları açısından değerlendirilmiştir. Bulgular doğrultusunda, insomnia (uykusuzluk) alanındaki en fazla yayının 2025 yılında (104) gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Atıf dağılımlarının 2025 yılının 1288 atıf ile en yüksek atıf sayısına sahip olduğu, buna karşılık 2021 yılının 86 atıf ile en düşük atıf alan yıl olduğu görülmüştür. Araştırma alanlarına göre en fazla yayının klinik psikoloji alanında (201) üretildiği ve yayınların büyük çoğunluğunun İngilizce dilinde yayımlandığı saptanmıştır. Yazar analizleri sonucunda, Susanna Jernelov’un 6 yayına aldığı 97 atıf ile ilk sırada yer aldığı; Viktor Kaldo’nun ise 5 yayına aldığı 96 atıf ile ikinci sırada bulunduğu belirlenmiştir. Ortak anahtar kelime analizinde “insomnia” kavramının en sık kullanılan anahtar kelime olduğu tespit edilmiştir. Dergi analizlerinde Frontiers in Psychology’nin hem yayın hem de atıf sayısı bakımından ilk sırada yer aldığı görülmüştür. Kurumsal değerlendirmelerde Karolinska Enstitüsü’nün en fazla yayın üreten ve en yüksek atıf alan kurum olduğu; ülke bazında ise Amerika Birleşik Devletleri’nin yayın ve atıf sayıları açısından ilk sırada bulunduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak, insomnia (uykusuzluk), bireylerin psikolojik iyi oluşunu etkileyen önemli bir değişken olarak dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, özellikle Türkiye’de insomnia alanında gerçekleştirilecek bibliyometrik çalışmaların artırılmasının, literatürün gelişimine katkı sağlayacağı ve alandaki güncel eğilimlerin daha kapsamlı biçimde ortaya konulmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İnsomnia (uykusuzluk), bibliyometrik analiz, yayın eğilimi.

Biophysics in the Age of Artificial Intelligence: The Science Shaping the Physicians of the Future

Serap Oktay

Tıp Fakültesi Temel Tıp Biyofizik ABD, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Abstract

Biophysics is an interdisciplinary science that studies biological phenomena within the framework of physical principles and is considered one of the fundamental areas of modern medical education. Recent advancements in artificial intelligence technologies have led to significant changes in research methods and educational models used in biophysics. In particular, machine learning, big data analysis, and AI-supported systems are effectively used in the interpretation of biological signals, medical imaging processes, and clinical data analysis. This study examines the place of biophysics in health sciences, the contributions of AI applications to the field of biophysics, and the effects of technology-supported learning approaches on medical education. It is assessed that AI-based applications improve students' analytical thinking, scientific evaluation, and problem-solving skills, facilitate the understanding of complex biophysical mechanisms, and make learning processes more interactive. Furthermore, it is predicted that the integration of biophysics and artificial intelligence will contribute to the development of digital literacy, data management, and an interdisciplinary work culture among future physicians. In conclusion, the combination of biophysics and artificial intelligence stands out as a significant transformative area shaping the future of medical education, while contributing to the development of innovative research in health sciences.

Anahtar Kelimeler: Biophysics, Artificial Intelligence, Medical Education, Digital Health, Machine Learning, Biomedical Technologies

İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Tutumlarının İncelenmesi

Rümeysa Güyen

Sınıf Öğretmenliği Necmettin Erbakan Üniversitesi

Özet

İlkokul yılları okuma becerisinin kazanıldığı ve okumaya yönelik tutumların inşa edildiği kritik bir dönem olması açısından önemlidir. Çocukların dijital ve basılı okumaya yönelik tutumlarını belirlemek, çağın ihtiyaçlarına uygun okuryazarlık süreçlerinin biçimlendirmesine katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda araştırmanın temel amacı, ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin dijital ve basılı ortamlarda okumaya yönelik tutumlarını belirlemek ve demografik değişkenlerle olan ilişkisini incelemektir. Araştırma kapsamında öğrencilerinin okuma tutumlarını belirlemek amacıyla ““Garfield” Görselli 1-6. Sınıflar İçin Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği” ve dijital okumaya yönelik tutumlarını tespit etmek amacıyla “Dijital ve Basılı Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılarak veriler toplanmıştır. Araştırmada nicel yöntem yaklaşımlarından tarama deseni benimsenmiştir. Çalışma verilerinin örneklemi, 2025-2026 eğitim-öğretim yılında Konya il merkezinde ilkokul 4. Sınıfta öğrenim gören toplam 208 öğrenci oluşturmuştur. Yapılan normallik testi sonucunda parametrik testlerin kullanılması uygun görülmüştür. Değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi ve ANOVA analizlerinin kullanılması planlanmıştır. Araştırmanın veri toplama süreci tamamlanmış olup, verilerin analizinde SPSS yazılımı kullanılacaktır. Araştırma kapsamında elde edilen veriler analiz edilecek ve bulgular yorumlanacaktır. Çalışmanın okuma eğitimi ve dijital okuryazarlık alanlarına katkı sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Okuma, Ekrandan Okuma, Okuma Tutumu

İlkokul Öğrencilerinin Fende Yeterlik İnançları İle Fen Bilimlerine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Uğur Demir

Sınıf Öğretmenliği, Necmettin Erbakan Üniversitesi

Özet

Bu araştırma, ilkökul öğrencilerinin fende yeterlik inançları ile fen bilimleri dersine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yürütülmüştür. Akademik hayatın temellerinin atıldığı ilkökul kademesinde fen bilimlerine dair geliştirilen duyuşsal özellikler, öğrencilerin gelecekteki akademik başarılarını ve bilime olan yönelimlerini derinden etkilemektedir. Bu bağlamda çalışma, literatürde ortaokul ve lise düzeyine göre daha kısıtlı kalmış olan ilkökul düzeyindeki duyuşsal karakteristikleri bütüncül bir perspektifle ele almayı hedeflemiştir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama deseni uygulanmıştır. Çalışmanın örneklemini, Konya ilinde öğrenim gören ve basit rastgele örnekleme yöntemiyle seçilen 136 (60 kız, 76 erkek) üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Veriler, "Fende Yeterlik İnançları Ölçeği" ve "Fen Bilimleri Dersine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, korelasyon analizi ve t-testi kullanılmıştır. Araştırma bulguları, öğrencilerin fende yeterlik inançları ile fen bilimleri dersine yönelik tutumları arasında pozitif yönlü, düşük düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir ($r = .220$; $p < .01$). Buna göre, öğrencilerin fende yeterlik inançları arttıkça fen bilimleri dersine yönelik tutumları da artış eğilimi göstermektedir. Ayrıca, öğrencilerin fen bilimlerine yönelik tutum ve yeterlik inançlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır ($p > .05$). Sonuç olarak, ilkökul öğrencilerinin fen bilimlerine yönelik algılarının cinsiyetten bağımsız olduğu ve yeterlik inancının tutumu destekleyen önemli bir faktör olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fen yeterlik, yeterlik inancı, tutum, ilkökul

7. Sınıf Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerine İlişkin Görüşleri İle İlgili Nitel Bir Araştırma

Özlem Sert ^{1,*}, Mustafa Akkaya ² & Elif Aladağ ¹

¹ Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

² Tarih, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Bu araştırmanın amacı, 7. sınıf öğrencilerinin problem çözme becerilerine ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Problem çözme becerisi, bireyin karşılaştığı bir güçlüğü tanımlama, analiz etme, alternatif çözüm yolları geliştirme, uygun stratejiyi seçme ve uygulama sürecini kapsayan üst düzey bir bilişsel beceri olarak tanımlanmaktadır. Bu beceri; eleştirel düşünme, karar verme, neden-sonuç ilişkisi kurma ve yaratıcı düşünme gibi süreçleri içermesi bakımından çok boyutlu bir yapı göstermektedir. Aynı zamanda bireyin önceki deneyimleri, tutumları ve duyuşsal özellikleriyle etkileşim içinde gelişen dinamik bir süreçtir. Araştırma nitel bir araştırmadır. Veri toplama tekniği olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analiziyle çözümlenmiştir. Çalışma grubunu ortaokul 7. sınıf düzeyinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma sürecinde öğrencilerle gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen veriler ayrıntılı biçimde incelenmiş; açık kodlama sürecinin ardından benzer kodlar bir araya getirilerek kategoriler ve temalar oluşturulmuştur. Bu kapsamda öğrencilerin problem kavramına yükledikleri anlamlar, problem çözme sürecine ilişkin algıları, kullandıkları stratejiler ve karşılaştıkları güçlükler bütüncül bir yaklaşımla ele alınmıştır. Ayrıca kodlama sürecinde tutarlılık sağlanarak bulguların güvenilirliği artırılmıştır. Araştırma bulguları, öğrencilerin problem çözme süreciyle günlük yaşamda karşılaşılan güçlükleri aşma süreci olarak tanımladıklarını göstermektedir. Öğrencilerin önemli bir kısmı problemi doğru anlama, çözüm yolları geliştirme ve karar verme aşamalarında zorlandıklarını ifade etmiştir. Bununla birlikte bazı öğrencilerin alternatif çözüm yolları üretebildiği, neden-sonuç ilişkisi kurabildiği ve eleştirel düşünme becerilerini etkin biçimde kullanabildiği belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin problem çözme sürecinde motivasyon, özgüven, önceki deneyimler ve öğretmen rehberliğinin etkili olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, öğrencilerin problem çözme becerilerine ilişkin görüşlerinin çok boyutlu bir yapı sergilediği ve bu becerinin bilişsel süreçlerin yanı sıra duyuşsal özelliklerle de yakından ilişkili olduğu ortaya konmuştur. Bu doğrultuda, sosyal bilgiler öğretiminde öğrencilerin aktif katılımını sağlayan, gerçek yaşam problemlerine dayalı ve farklı çözüm yollarını teşvik eden öğrenme ortamlarının oluşturulmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Problem çözme, 7. sınıf, problem çözme becerisi, nitel araştırma

Seyahatnamelerde Geçen Şehirlerin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılması

Ilhami Sarıçam

Eğitim Müfettişi, Milli Eğitim Bakanlığı

Özet

Anadolu'nun neredeyse fotoğrafını çekecek kadar önemli bilgiler veren Evliya Çelebi, Seyahatnamesinde kendine özgü üslup ve metoduyla Aksaray ve çevresini tasvir eder. Pek çok medeniyete ve çeşitli kültürlerle ev sahipliği yapan Aksaray, çok sayıda kültüre, dile, dine ve mezhebe yaşam alanı olur. Bu bağlamda Aksaray Anadolu'nun ticaret yollarının kesişim noktası olduğu gibi kültürlerinde buluşma noktası olduğu görülür. Evliya Çelebi, seyahatnamesinde Aksaray'ı anlatırken kendi deneyimledikleri, şehrin ileri gelenleri, bölgenin yaşlıları, resmi kayıtlar, tekkeler vb. temel bilgi kaynakları arasında yer alır. Anadolu Selçuklu Devleti Sultanı II. Kılıç Arslan Aksaray da birçok hayrat yaptırarak şehri her yönüyle imar eder. Fatih Sultan Mehmet Han'ın İstanbul'un nüfusunu artırmak için uyguladığı zorunlu göç politikasından Aksaray'ın nasıl etkilendiğine Evliya Çelebi Seyahatnamesinde yer verir. Bu araştırmanın önemi, Aksaray ve çevresinin kendine özgü karakteristik yapısı, Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesinde yer alan bilgilere göre değerlendirilir. Böylece 17. yüzyılda Aksaray da yaşanan gündelik hayatın günümüze yansımaları ortaya konmaya çalışılır. Şehirlerin kendi tarihi geçmişlerinden hareketle o şehirde yaşayan öğrencilere tarih ve kültür bilinci kazandırılmasına yeni programlarda yer verilir. Bu bağlamda Seyahatnamelerde geçen şehirlerin sosyal bilgiler dersinde öğretilmesi eğitimde yakında uzağa ve somuttan soyuta ilkelerinin bir gereği olarak çalışılır. Yapılan araştırmada, Evliya Çelebi'nin Seyahatnamede yaptığı anlatım, izlediği yöntem ve kullandığı izah şekli bir "Sosyolojik Okuma" olarak da değerlendirilir. Bu özellik Seyahatnamenin orijinal bir eser olduğunu gösterir. Evliya Çelebi Aksaray ve çevresine 1657 yılında ziyaret eder. Evliya Çelebi'nin 17. yüzyılda kullandığı birçok kavramın günümüzde Aksaray ve çevresinde kullanıldığı görülür. Bu durumun geçmiş, günümüz ve gelecek arasında köprü kuran kültürel değerlerin var olduğunu gösterdiği söylenebilir. Bu kültürel değerlerden biri olan Anadolu Selçuklu Devleti döneminde Aksaray ile Nevşehir yol güzergâhındaki yer alan Kılıç Arslan Köyüne kültür merkezi ve müze yapılmasının yanında panoramik bir görsel içerik hazırlanarak turizme kazandırılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Seyyah-ı alem evliya çelebi, Seyahatname, II. Kılıç Arslan, Aksaray.

7. Sınıf Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Becerisine İlişkin Algıları

Selim Toy ^{1,*} & Mustafa Akkaya ²

¹ Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Milli Eğitim Bakanlığı

² Tarih, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Bu araştırmanın amacı, ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme kavramına ilişkin algılarını, bu kavrama yükledikleri anlamları ve eleştirel düşünme sürecine yönelik tutumlarını incelemektir. Araştırmada öğrencilerin eleştirel düşünmeyi nasıl tanımladıkları, günlük yaşamda hangi durumlarda kullandıkları ve bu beceriye ilişkin görüşleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılarak yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu, Aydın ili Efeler ilçesinde bulunan Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu'nda öğrenim gören 7. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin eleştirel düşünmeyi; olayları farklı yönlerden değerlendirme, doğru ile yanlış ayırt etme, sorgulama yapma ve kendi düşüncelerini gerekçelendirme olarak algıladıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu, eleştirel düşünmenin özellikle problem çözme, karar verme ve günlük yaşamda karşılaşılan durumları değerlendirme süreçlerinde önemli olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca öğrencilerin eleştirel düşünme becerisinin adaletli olma, başkalarının görüşlerine saygı duyma ve daha bilinçli kararlar verme açısından yararlı olduğunu düşündükleri görülmüştür. Bununla birlikte bazı öğrencilerin eleştirel düşünmeyi yalnızca eleştiri yapmak ya da olumsuz değerlendirmelerde bulunmak şeklinde algıladıkları tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin eleştirel düşünmeye genel olarak olumlu yaklaştıkları ve bu becerinin geliştirilmesinin gerekli olduğunu düşündükleri görülmüştür. Elde edilen bulgular doğrultusunda, sınıf içi etkinliklerde öğrencilerin sorgulama, tartışma ve farklı görüşleri değerlendirme becerilerini destekleyecek uygulamalara daha fazla yer verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eleştirel düşünme, sorgulama, karar verme, ortaokul öğrencileri, nitel araştırma

Üretken Yapay Zekânın Çevrimiçi Öğrenme ve Uzaktan Eğitimde Kullanımına Yönelik Bir Meta-Sentez (2023–2025)

Zehra Lüy¹, Funda Bakırcı² & Ayşe Yılmaz^{3,*}

¹ Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği, Gazi Üniversitesi

² Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği, Milli Eğitim Bakanlığı

³ Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Bu çalışma, üretken yapay zekânın (ÜYZ) çevrimiçi öğrenme ve uzaktan eğitim bağlamındaki etkilerini bütüncül bir bakış açısıyla ortaya koymayı amaçlayan bir meta-sentez araştırmasıdır. Son yıllarda ÜYZ araçlarının eğitim alanında hızla yaygınlaşmasıyla birlikte bu konuya ilişkin çok sayıda nitel çalışma yapılmıştır. Ancak mevcut çalışmaların çoğu belirli örneklemeler, bağlamlar veya uygulamalar üzerine odaklanmakta; alan yazında dağınık biçimde yer alan bulguların bütüncül olarak değerlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda araştırmada, ÜYZ'nin uzaktan eğitime etkilerine ilişkin nitel bulguların bir araya getirilmesi ve ortak temaların belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada 2023–2025 yılları arasında Scopus veri tabanında yayımlanan nitel/karma yöntemli çalışmalar incelenmiştir. Çalışmalar; "generative AI" OR "GenAI" OR "ChatGPT" OR "LLM" OR "large language model" OR "GPT" OR "AI chatbot" OR "Copilot" OR "Claude" OR "Gemini" AND "online learning" OR "distance education" OR "e-learning" OR "digital education" OR "open education" OR "blended learning" OR "remote learning" arama sorgusu kullanılarak taranmıştır. PRISMA rehberi doğrultusunda belirlenen ölçütler sonucunda toplam 31 çalışma meta-senteze dahil edilmiştir. Yapılan içerik analizi sonucunda öğrenciler ve öğretmenlere etkiler, zorluklar ve ihtiyaçlar temalaştırılmış, kategori ve kodlamalar oluşturulmuştur. Bulgular, ÜYZ'nin uzaktan eğitimde öğrenenler açısından etkileşim, katılım, aktif öğrenme, öz düzenleme, erişilebilirlik, öğrenme desteği ve akademik başarı gibi alanlarda olumlu etkileri olduğunu göstermektedir. Ayrıca öğrencilerin motivasyon, merak ve öğrenmeye yönelik ilgilerinin arttığı belirlenmiştir. Buna karşın bilişsel yük, yüzeysel öğrenme, güven problemleri ve sosyal etkileşimde azalma gibi olumsuz etkiler de ortaya çıkmıştır. Öğreticiler açısından ise pedagojik destek, iş yükünün azalması, verimlilik artışı ve öğretimsel tasarım süreçlerine katkılar öne çıkarken; etik kaygılar, akademik dürüstlük sorunları ve öğretimsel belirsizlikler önemli zorluklar arasında yer almıştır. Bulgular ayrıca teknik altyapı eksiklikleri, erişilebilirlik sorunları, yapay zekâ okuryazarlığı ihtiyacı ve kurumsal politika gereksinimlerinin ÜYZ entegrasyonunda kritik rol oynadığını göstermektedir. Sonuç olarak çalışma, ÜYZ'nin uzaktan eğitimde önemli fırsatlar sunduğunu; ancak etkili, etik ve sürdürülebilir kullanım için pedagojik, teknik ve kurumsal düzenlemelerin gerekli olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Üretken yapay zekâ, GenAI, uzaktan eğitim, çevrimiçi öğrenme, meta-sentez

English-Medium Instruction in European Universities: A Document-Based Review of Current Trends and Policy Discussions

Mehmet Birgün

Yabancı Diller Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Abstract

English-Medium Instruction (EMI) has become increasingly visible in European higher education, especially in relation to internationalisation and student mobility. Many European universities now offer programmes or courses through English in order to attract international students, support academic cooperation, and strengthen their global profile. However, the expansion of EMI also raises several questions about language policy, teaching quality, lecturer preparedness, student support, and the role of local academic languages. This study aims to examine the current state of EMI in European universities through a document-based review. The study will focus on policy documents, institutional reports, European higher education documents, and recent academic discussions related to EMI, internationalisation, multilingualism, and quality in higher education. By analysing these documents thematically, the study seeks to understand how EMI is framed, what kinds of arguments are used to support its expansion, and what concerns are discussed in relation to its implementation. The study is expected to contribute to ongoing discussions on EMI by providing a policy-oriented overview of current trends and challenges in the European context. Rather than treating EMI only as a language issue, the study considers it as a broader educational and institutional matter. The findings may be useful for researchers, policy makers, and higher education institutions interested in designing more careful and context-sensitive EMI practices.

Anahtar Kelimeler: English-Medium Instruction, European higher education, document analysis, internationalisation, multilingualism, language policy

Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâ Kullanım Alışkanlıkları, Görüşleri ile Okuryazarlık ve Tutum Düzeyleri [1]

Zümrüt Koşan ^{1,*}, Burcu Oğuz ¹ & Derya Akbaş ²

¹ İngilizce Öğretmenliği, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

² Eğitim Bilimleri/Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Yapay zekanın eğitimde daha aktif bir rol oynamaya başlamasıyla öğretmen adaylarının bu gelişime hazırlanış durumlarını incelemek önem kazanmıştır. Bu çalışmanın iki amacı bulunmaktadır. Birincisi, öğretmen adaylarının yapay zekâ kullanımına yönelik alışkanlıklarını ve görüşlerini incelemektir. İkincisi ise, farklı branşlardan öğretmen adaylarının yapay zekâ okuryazarlık ve tutum düzeylerini belirlemek ve bu faktörlerin sınıf düzeyine, bölüme ve cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Çalışmanın araştırma grubunu Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan öğrenciler (N=430) oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak ölçekler ile kısa yanıt ve açık uçlu anket soruları kullanılmış ve 2025-26 Eğitim-Öğretim Yılı Güz döneminde veriler toplanmıştır. Anketlerden elde edilen yanıtlar araştırmacılar tarafından kategorilere ayrılarak kodlanmış ve dağılımlar incelenmiştir. Ölçeklerden elde edilen yanıtların analizinde ise betimleyici istatistikler hesaplanmış ve varsayımlar test edilerek ANOVA gerçekleştirilmiştir. Bulgular, öğretmen adaylarının genel olarak yapay zekâ araçlarını akademik ve eğitim amaçlı aktif olarak kullandığını ve gelecekteki meslek yaşamlarında yapay zekâyı öğretim süreçlerine entegre etmek istediğini göstermiştir. Bununla birlikte, öğretmen adaylarının yapay zekâ okuryazarlığı ve tutum düzeylerinin orta düzeyde olduğunu, puanlar bakımından bölümlere göre anlamlı bir farklılık bulunmadığını; sınıf düzeyi ve cinsiyet değişkenlerine göre ise bazı farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır. Elde edilen bulguların düzenlenmesi planlanan eğitim, ders ve destek faaliyetlerine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Öğretmen yetiştirme programlarında yapay zekâ okuryazarlığına yönelik derslerin yer alması; etik kullanım, veri güvenliği ve eleştirel değerlendirme becerilerinin kazandırılmasının pedagojik açıdan sistemli ve bilinçli bir çerçeve yaratarak öğretmen adayları için faydalı olacağı düşünülmektedir.

[1] Bu bildiri TÜBİTAK 2209-A Öğrenci Projeleri kapsamında desteklenmeye hak kazanan “Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâ Okuryazarlık Düzeyleri, Yapay Zekaya Yönelik Genel Tutumları ve Eğitimde Yapay Zekâ Kullanımına Yönelik Algılarının İncelenmesi” isimli proje kapsamında hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, öğretmen adayları, okuryazarlık, tutum

VI. Uluslararası Eğitimde Mükemmellik Kongresi

May 22-24, 2026

Türkiye

<https://iexcel.org.tr/>

VI. ULUSLARARASI EĞİTİMDE MÜKEMMELLİK KONGRESİ

KONGRE PROGRAMI